

Ideální učitel pohledem žáků základní školy

Simona Jakubčíková

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Simona Jakubčíková
Osobní číslo: H20359
Studijní program: B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Ideální učitel pohledem žáků základní školy

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti osobnosti učitele, osobnosti žáka druhého stupně základní školy a vzájemného vztahu mezi žákem a učitelem.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tisková/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ, 2001. Psychologie pro učitele. Praha: Portál. ISBN 807178463X.

GAVORA, Peter, 2005. Učitel a žáci v komunikaci. Brno: Paido. ISBN 8073151049.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 9788024753263.

PRŮCHA, Jan, 2002. Učitel, současné poznatky o profesi. Praha: Portál. ISBN 8071786217.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2003. Pedagogický slovník. Praha: Portál. ISBN 8071787728.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 20. ledna 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 23.4.2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V této bakalářské práci se zabývám ideálním učitelem pohledem žáků základní školy. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol, kde se zabývám osobností učitele, pedagogickými dovednostmi a vztahem mezi učitelem a žáky. Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaký by měl být ideální učitel pohledem žáků základní školy. Ideál učitele jsem zkoumala ze tří hledisek, které na žáka působí a těmi jsou osobnost učitele, pedagogické dovednosti a vztah mezi žákem a učitelem. Výzkum měl kvantitativní charakter a byl realizován formou dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření probíhalo prezenční formou a podařilo se mi vysbírat 374 vzorků, z nichž 369 bylo použitelných. Ve výzkumu jsem zjistila, že žáci nemají preferenci pohlaví učitele, měl by být spíše mladý kolem 30 let, hodný, chápavý, tolerantní, vtipný, chytrý, měl by velmi dobře znát svůj předmět a umět ho žákům srozumitelně vysvětlit. Také se zde ukázalo, že je pro žáky nejdůležitějším kritériem to, jaký mají s učitelem vztah. Tento vztah by měl být kamarádský, plný respektu a učitel by se měl o své žáky zajímat a pomoci jim při řešení problémů.

Klíčová slova: ideální učitel, žáci, osobnost učitele, pedagogické dovednosti, vztah žáka a učitele,

ABSTRACT

In this bachelor's thesis, I am researching what would the ideal teacher look like from the perspective of a primary school student. The theoretical part is divided into three chapters, the teacher's personality, the pedagogical skills of the teacher, and the relationship between students and teacher. The main goal of this bachelor's thesis was to find out what would the ideal teacher be like from the perspective of elementary school students. I researched the ideal teacher from three points of view, which have a solid influence on the students. As mentioned the three points are the teacher's personality, the pedagogical skills, and the relationships. The research had a quantitative character and was prepared with a questionnaire survey form. The questionnaire survey took a place as an in-person survey form and I was able to collect 374 samples of which 369 were useable. During the research, I found out that the students don't necessarily have a preference for the teacher's gender, what matters to them is if the teacher is young, in the early thirties, and kind, understanding,

tolerant, funny, smart, if they have a good knowledge about the subject they teach and if they are able to explain the subject to the students. This questionnaire survey also showed the most important thing for students is the relationship they have with their teacher. The relationship we talk about is full of respect, and a friendly approach, the teacher should be able to show that they care about their students and they are always there to help solve problems of any kind.

Keywords: ideal teacher, teacher's personality, the pedagogical skills of the teacher, the relationship between students and teacher, students

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. Mgr. Jakubovi Hladíkovi Ph.D. za jeho odborné vedení, ochotu, trpělivost a také za jeho věcné rady a připomínky, které mi během psaní mé závěrečné práce poskytl.

Dále bych chtěla poděkovat svým přátelům, kteří mi byli oporou nejen při psaní mé bakalářské práce, ale i po celou dobu studia. Především jim patří velké díky za pomoc s korekturou textu, za pomoc s anglickým překladem abstraktu a také za lehké doladění úprav po technické stránce. Velké díky patří také mé rodině, která mě podporovala a měla semnou velkou trpělivost po celou dobu studia.

Na závěr bych chtěla vyjádřit své srdečné díky všem respondentům a jejich vyučujícím, kteří se na mém výzkumu podíleli, protože bez nich by tato práce nikdy nevznikla.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 OSOBNOST UČITELE	13
1.1 TYPOLOGIE UČITELE (DYNAMICKÉ VLASTNOSTI, TEMPERAMENT).....	14
1.1.1 Klasická typologie (Hippokratova – Galénova).....	14
1.1.2 Jungova typologie	15
1.1.3 Eysenckova typologie	16
1.2 UČITELOVA PROFESNÍ ETIKA	16
2 PEDAGOGICKÉ DOVEDNOSTI UČITELE	19
2.1 TYPOLOGIE UČITELE V PEDAGOGICKÝCH DOVEDNOSTECH.....	20
2.1.1 Caselmannova typologie	20
2.1.2 Typologie podle G. D. Fenstermachera	21
2.2 KOMPETENCE UČITELE	21
2.3 VÝUKA.....	23
2.3.1 Vyučovací metody	23
2.3.2 Kritéria volby výukových metod	25
2.4 HODNOCENÍ ŽÁKŮ	25
2.4.1 Učitelovo pojetí výuky	26
3 VZTAH MEZI ŽÁKEM A UČITELEM	27
3.1 INTERAKCE UČITELE SE ŽÁKY.....	27
3.1.1 Pedagogická komunikace.....	29
3.1.2 Pedagogický takt	30
3.2 TŘÍDNÍ KLIMA	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 DESIGN VÝZKUMU	34
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	34
4.2 CÍLE VÝZKUMU	35
4.3 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	35
4.4 METODA ANALÝZY DAT	36
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	37
5 VÝSLEDKY	39
5.1 OSOBNOST IDEÁLNÍHO UČITELE	39
5.2 PEDAGOGICKÉ DOVEDNOSTI IDEÁLNÍHO UČITELE.....	51
5.3 VZTAH MEZI ŽÁKY A IDEÁLNÍM UČITELEM	59
5.4 MŮJ IDEÁLNÍ UČITEL	61

6 DISKUZE	67
ZÁVĚR	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	74
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM TABULEK	76
SEZNAM PŘÍLOH	78

ÚVOD

Svoji bakalářskou práci jsem zaměřila na osobu učitele a jak vidí jeho ideál žáci ze základní školy. Toto téma jsem si vybrala, protože jsem jako malá měla představu o tom, jaký by měl učitel být a sama jsem takový vzor ideální učitelky měla. Zajímalo mě tedy, jak je to s dnešními dětmi, jak se s dobou posunulo vnímání ideálu učitele, na co se žáci nejvíce zaměřují, a co třeba vůbec neřeší.

Vzhledem k tomu, že se učitel stává stále větší součástí při výchově dítěte, společnost na něj nakládá stále větší nároky. Nároky na něj nakládají například nadřízení, rodiče žáků, i široká veřejnost. I autoři v odborné literatuře se zmiňují o tom, jaký by měl učitel vlastně být. Všichni výše jmenovaní jsou velmi důležitými osobami a k tématu ideálu učitele mají přinejmenším právo něco říct. Nejdůležitějšími účastníky výchovně vzdělávacího procesu jsou však děti. Ony přichází do přímého kontaktu s vyučujícím, a právě na ně má vliv to, jaký učitel je. Proto je důležité průběžně zkoumat, jaký učitel by byl pro žáky největším přínosem.

Moje práce je rozdělená na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část práce je rozdělena do tří kapitol, které se věnují osobě učitele ze tří stránek, které na žáka působí.

V první kapitole teoretické části se věnuji osobnosti učitele, kde zmiňuji několik typologií týkajících se učitelova temperamentu. Také zde poukazuji na učitelovu profesní etiku.

Druhá kapitola obsahuje popis učitelových dovedností a kompetencí, které by měl pedagog podle odborné literatury mít. Také je v této kapitole uvedeno několik typologií na základě nichž můžeme určit učitelův způsob výuky. V neposlední řadě se zde zmiňuji o tom, jaká je učitelova role při výuce a při hodnocení žáků.

Třetí kapitola je zaměřená na vztah mezi učitelem a žákem, kde se zabývám tím, jak probíhá interakce mezi těmito dvěma účastníky výchovně vzdělávacího procesu, a také tím, co je to třídní klima, a jaký vliv na něj má učitel.

Praktická část je postavena na mém vlastním kvantitativním výzkumu, který jsem realizovala dotazníkovým šetřením. V této části jsem si stanovila své výzkumné cíle, které jsem se následně snažila naplnit. Popisuji zde, jakou metodu sběru dat a jakou metodu jejich analýzy jsem pro dovršení cíle zvolila. Jelikož se mi díky těmto metodám podařilo cíle naplnit, své výsledky jsem mohla interpretovat v poslední kapitole této práce a tím poskytnout ucelený obraz ideálního učitele pohledem žáků základní školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OSOBNOST UČITELE

Při zkoumání učitelovy osobnosti používáme dva přístupy, jeden je normativní a druhý analytický. V prvním přístupu se využívají deduktivní metody, kterými zjišťujeme model ideálu učitele, kterému by se měl učitel přiblížit, aby byl ve své práci úspěšný. V druhém přístupu jsou využívány induktivní metody (analýza výpovědí žáků o učitelích, sebehodnocení učitelů), které mají za úkol zjistit to, jací jsou reální učitelé a jaké mají vlastnosti (Kohoutek, 1996, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Učitelovu psychickou odolnost, jako jednu ze složek učitelovy osobnosti, je nejlepší pozorovat v akčním prostředí, kde ji můžeme nejlépe poznat. Další důležitou složkou učitelovy osobnosti je adaptabilita a adjustabilita (jaká je učitelova schopnost alternativního řešení situací). (Mikšík, 2007, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Učitel jako odborník pomáhá žákovi svým pedagogickým působením utvářet žakovu osobnost. Pedagog by měl také brát do úvahy to, co je náplní jeho vyučování a ke komu je vyučování směřováno (Porubská, 1997, 1999, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Především je důležité střídání různých podob hodnocení výkonu žáka (Kolář, 2005, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Pro žáka je velmi významným krokem učitelovo pozitivní přijetí, které je známkou učitelovi empatie k žákovi svébytnosti (Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Empatie je ve školním prostředí velmi ceněný nástroj komunikace (Rogers 1998, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009) a (Helus 2003, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Kromě empatie by měl učitel hospodařit i s uměním sebeovládání, sebeuvědomění a sociálním citěním. Atmosféra, která ve třídě panuje, determinuje i žákovo chování, učitelovým úkolem je tuto atmosféru zachovat co možná nejpříznivější, musí tedy umět řešit mezilidské vztahy, vyjadřovat a chápat pocity, být přátelský a ovládat své změny nálad. Na to, jaké je učitelovo chování nebo schopnost se rozhodovat, má velký podíl jeho emocionální inteligence. Dalšími aspekty, které mohou určit atmosféru ve třídě jsou učitelův temperament, odolnost vůči frustracím a jeho psychika (Dyrtrtová, Krhutová, 2009).

Pro nepřívětivou atmosféru ve třídě může být špatnou volbou učitel, který má sklon k agresi a žáci se ho bojí, dále to může být učitel, který je neklidný a vykazuje přehnanou aktivitu, negativní atmosféru může také způsobit učitel úzkostný a bojácný a učitel, který není dobře připraven a má problém se svou pozorností. Na atmosféru ve třídě nemusí mít pozitivní dopad ani to, když učitel nemá dobře zvládnutou organizaci práce žáků, ale ani své práce (Winkel 1997, Petlák 2006, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Aby učitel mohl co nejefektivněji vnímat realitu a utvořit si k ní kladný vztah musí se neustále snažit o sebepoznání, sebehodnocení a sebekritiku (Hupková, 2006, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009). Učitelova

příprava je významná jak v pregraduální, tak v postgraduální době, jelikož jeho osobnost se formuje, jak při studiích, tak v průběhu získávání pedagogických dovedností, klíčové je také to, aby se on sám snažil z vlastní vůle stát učitelem. Podle J. Průchy (2002, In Dytrtová, Krhutová, 2009) je učitel uznán za experta minimálně po pěti letech souvislé praxe ve škole. Nutno podotknout, že v každé osobnosti dochází k vývoji a délka praxe ovlivňuje kvalitu učitelova výkonu, někdy jej může ovlivnit i k horšímu, může dojít k tzv. profesnímu vyhasínání, kdy učitel začne postrádat snahu v sebezdokonalování a sebevzdělávání (Dytrtová, Krhutová, 2009).

1.1 Typologie učitele (dynamické vlastnosti, temperament)

Ať se to učiteli líbí nebo ne jeho vlastnosti temperamentu určitým způsobem, ať už kladným nebo záporným dopadají na děti, proto by měl každý učitel znát typ svého dominantního temperamentu a vynaložit veškeré úsilí na utlumení jeho případných záporných projevů (Holeček, 2015).

1.1.1 Klasická typologie (Hippokratova – Galénova)

Tato typologie rozlišuje čtyři hlavní typy lidských povah, kterými jsou sangvinik, choleric, melancholik a flegmatik. Sangvinik je člověk velmi společenský, přátelský, vyrovnaný, aktivní, optimistický, výřečný, neustále by něco podnikal, nemá problém se ničemu přizpůsobit a velmi snadno se rozhoduje. Oproti tomu je lehkomyšlný, lhostejný, povrchní, má problém někde vytrvat, je ho velmi snadné ovlivnit a velmi těžko se soustředí. Choleric člověk je průbojný povahy, má mnoho energie, je nebojácný, zásadový, tvořivý, samostatný, výkonný a iniciativní, ale je velmi impulzivní, výbušný, náladový a má problémy se sebeovládáním, je tvrdohlavý a také vzdorovitý. Flegmatikova velká přednost je trpělivost, rozvážnost, vyrovnanost, je to člověk velmi klidný se smyslem pro spravedlnost, nemá problém delší dobu snášet větší zatížení a je velmi spolehlivý, jeho zápornou stránkou však je jeho nerozhodnost, pasivita se sklonem k lenosti a setrvačnosti v názorech nebo v metodách. Melancholický člověk bývá velmi citlivý, chápající, bere ohledy na druhé, je obětavý, pečlivý jeho negativa, ale jsou jeho přehnaná starostlivost, bojácnost, plachost, uzavřenost, nedůslednost, je to člověk velmi pesimistický a málo praktický (Holeček, 2015).

Temperamentové typy choleric a flegmatik jsou většinou vnímány širokou veřejností jen z pohledu jejich negativních stránek, například když se o někom řekne, že je choleric, hned si vybavíme jeho výbušnost. Je ale potřeba brát na vědomí i to, že tyto typy mají spoustu

kladných vlastností. Učitel, který je povahou choleric, je velmi pracovitý a aktivní, ze všech těchto typů je nejvýkonnější, učitel flegmatik má zase obrovskou trpělivost a je velmi vytrvalý, tyto vlastnosti jsou v učitelské profesi nepostradatelné. Sangvinik je širokou veřejností chápán spíše z pozitivního hlediska a lidé mu tedy připisují více kladných vlastností. (například, že je v kolektivu oblíbený pro svou otevřenost, přátelskost a optimismus). Z pedagogického hlediska ale sangvinik disponuje s vlastnostmi, jako je například jeho lehkomyšlnost, povrchnost, nedůslednost a nevytrvalost, které by učiteli v jeho profesi příliš úspěchu nepřinesly. Vzhledem k tomu, že žádné vyhraněné typy jednoho temperamentu téměř neexistují, většina z nich je smíšená, je důležité, aby učitel uměl dobře zvládat své emoce, především ty negativní (Holeček, 2015).

V obecném měřítku se nedá podle temperamentu vyvodit, který z nich je pro učitelkou profesi nejvýhodnější, protože každý je dobrý na zvládnutí jiných pedagogických situací. Pro zvládnutí žákovské nekázně má lepší předpoklady trpělivý flegmatik, choleric se více hodí pro organizaci projektových dnů (aktivita, pracovitost) a jako třídní učitel by se nejvíce hodil sangvinik (pro svou přátelskost a oblibu v kolektivu). Pokud bychom měli přemýšlet, jak by měl vypadat ideální učitel z pohledu temperamentu, měl by mít kladné vlastnosti sangvinika, cholerika i flegmatika a jeho dominantním typem temperamentu by neměl být melancholik (Holeček, 2015).

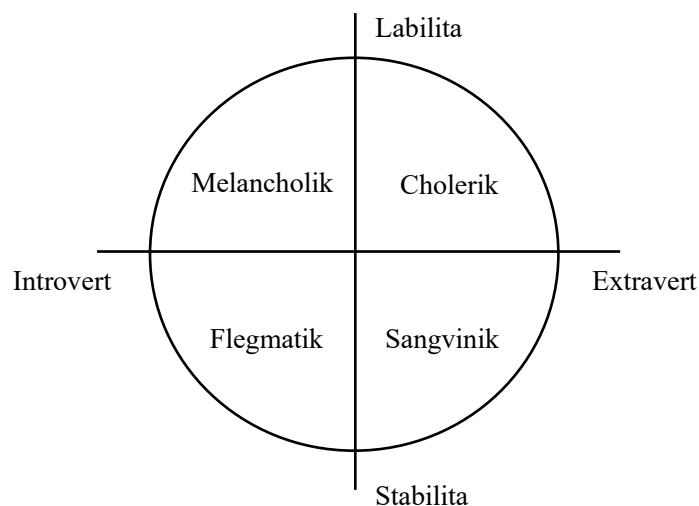
1.1.2 Jungova typologie

V této typologii rozlišujeme dva typy temperamentu, kterými jsou extravert a introvert. Extravert je družný, společenský, má spoustu přátel, potřebuje, aby okolo něj stále byli lidé, se kterými může mluvit, nerad je někde v ústraní o samotě, kde by mohl číst a studovat. Má rád riskantní a vzrušující situace, snadno se rozzlobí a má sklon být agresivní, s ničím si nedělá velké starosti, je veselý a plný optimismu. Pro osobu introverta naopak platí, že je klidný, spíše nesmělý, zdrženlivý a uzavírá se před ostatními, které nepovažuje za své blízké přátele. Své povinnosti bere velmi vážně a rád uchovává ve svém životě určitý řád. Své emoce velmi nerad projevuje na veřejnosti, radši si je ponechává uzavřené v sobě. Je spolehlivý, ale má sklony k pesimismu (Holeček, 2015). Pro učitele by byla nejideálnější kombinace obou těchto temperamentů, ačkoliv dříve byla prosazována myšlenka, že je pro učitele lepší mít spíše povahu extraverta kvůli své družnosti v kolektivu a lehkosti s jakou navazuje kontakty. (Langová, 1992, In Holeček, 2015).

1.1.3 Eysenckova typologie

Eysenckova typologie navazuje na Jungovu typologii, která již byla v této práci uvedena výše, o tzv. škálu neuroticismu. Pro tuto typologii rozlišujeme dva póly: labilitu a stabilitu. Labilitou se míní také náladovost, problémy se sebeovládáním a nedostatek sebejistoty, nadměrná podrážděnost, společenská plachost a neklid. Pro stabilitu platí opačné vlastnosti než pro labilitu. Zatímco u Hippokratovy-Galénovy ani u Jungovy teorie se nedalo přesně vymezit jakým typem by měl učitel být, v této typologii se dá zcela jistě říct, že by bylo u učitele žádoucí, aby se pohyboval ve škále neuroticismu převážně na pólu stability (Holeček, 2015).

Výzkumy, které prováděl Eysenck došly k zjištění, že škálu neuroticismu určují jiné vlastnosti než extraverzi-introverzi a jsou tedy na sobě nezávislé, je tedy možné je znázornit následujícím způsobem (Holeček, 2015):

Obrázek 1: Eysenckův model temperamentu. Zdroj: Vlastní zpracování.

1.2 Učitelova profesní etika

Systém norem na jejichž základě se posuzuje mravnost profesionálního myšlení, jednání a postojů i mravnost v osobním životě a v pedagogických situacích se nazývá morálka učitelského povolání. To, jak učitel posuzuje ostatní (žáky, kolegy), mají také v kompetenci kritéria mravních norem. Při porušení těchto norem nehovoříme o právních následcích, ale může se zde jednat o dopad na profesionální čest. Pokud učitel vykoná něco amorálního, nebude předveden před soud, ale bude zodpovědný u žáků, rodičů, kolegů, nadřízených, a hlavně se bude zodpovídat sám sobě. U některých povolání se z důvodu poškození profesní

pověsti odebírá diplom. Poslední dobou je stále více apelováno na vytvoření etického kodexu dalších profesí, ve kterém by byl obsažen soubor hodnot, odpovědností a norem a těmi by se cítil člen této profese zavázán. Takový kodex by sloužil nejen k zabezpečení kvality práce této profese, ale také k tomu, aby ochránil její členy proti nekompetentnímu posuzování jejich práce (Holoušová, 2008, In Franiok, Knotová, 2008). Pro povolání učitele je nutný mimo profesní kvalifikace, dovedností a návyků, ještě zvláštní osobní vztah a hluboká vnitřní zainteresovanost na zvolené profesi. Protože jsou tato vztahová povolání bezprostředně zaměřená na člověka, je velmi náročné na ně učitele připravit a je tedy podstatné, aby měl dotyčný již nějaké osobnostní předpoklady, protože tím, jak bude jednat, bude ovlivňovat myšlení a jednání druhých. Budoucí učitel si také musí uvědomovat, že bude muset rozhodovat v situacích vyžadujících volbu, kde se bude muset opřít nejen o obecné poznání, ale i o své mravní zásady, a především o svou vůli a schopnosti sebereflexe (Holoušová, 2008, In Franiok, Knotová, 2008). Etika učitelství se během svého vývoje stabilizovala a nejspíš z toho důvodu doposud nedošlo k vytvoření psaného etického kodexu této profese tak, jak je to u jiných povolání. V nedávné době došlo ke změnám, které se týkají především pojetí žáka. Pro učitele se žák stává více partnerem a aktivně participuje na tvorbě vyučovacího procesu, také došlo ke změně pojetí dítěte v mezinárodních dokumentech. Díky těmto změnám má učitel svého žáka jako svého rovnocenného a rovnoprávního partnera (Holoušová, 2008, In Franiok, Knotová, 2008). Učitelství také patří k těm, které ukládají svým členům povinnost zachovat profesní tajemství, učitel shromažďuje o svých žácích spoustu informací, které se nesmějí dostat na veřejnost (Holoušová, 2008, In Franiok, Knotová, 2008).

Seznam požadavků profesní morálky na ideálního učitele podle J. Koří by obsahoval tyto položky:

- Učitel by měl mít rád děti a mládež a měl by s nimi umět adekvátně komunikovat.
- Učitel by měl mít široké všeobecné vzdělání a měl by dostatečně dobře ovládat vědomosti ve svém oboru.
- Učitel by měl být schopný se přizpůsobit měnícím se požadavkům výuky, zároveň by měl být důsledný.
- Učitel by měl být duševně vyrovnaný, přátelský ke svému okolí, pozitivně naladěný, tuto pozitivní náladu spolu se svou radostí z učení by měl umět předat i svým žákům.
- Učitel by svým působením a chováním v každodenních situacích udávat vzor.

- Učitel by měl umět přenést to, co se žáci naučí i do praktických situací.
- Učitel by měl být důsledný.
- Učitelovo vyjadřování by mělo být jasné a stručné.
- K žáků i k ostatním by měl být učitel především otevřený.
- Učitel by měl být trpělivý a vytrvalý.
- Učitel by měl disponovat smyslem pro humor a umět se zasmát i sám sobě.
- Učitel by měl být sebevědomý.
- Učitel by měl být dobře připraven na jeho profesní dráhu, tady můžeme zahrnout i učitelovi koníčky, které jsou dobré pro práci se zájmovou činností žáka a také, aby nedošlo u učitele k tzv. burnout syndromu (syndrom vyhoření), který je slabou stránkou učitelského povolání.
- Učitel by měl dodržovat osobní hygienu a měl by chodit náležitě upravený (Kořa, 2003; Dorotíková, 2003; Holoušová 2008, In Franiok, Knotová, 2008).

2 PEDAGOGICKÉ DOVEDNOSTI UČITELE

Kromě toho, že učitel musí umět žáky vychovávat a pomáhat jim utvářet jejich vlastní osobnost, musí mít také velmi dobré pedagogicko-psychologické poznatky. Především by měl ale učitel umět vyučovat a vzdělávat, čímž se míní utvářet kompetence, řídit osvojování vědomostí, dovedností a návyků. Je tedy třeba, aby byl nejen mistrem ve svém oboru, ale taky, aby tyto informace dokázal co nejefektivněji předat svým žákům (Čáp, 2001, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009).

Pedagogickými dovednostmi se míní aktivita, která je cílená, a učitel ji provádí za určitým účelem, má záměr v řešení pedagogických situacích. Trvá dlouhou dobu, než dojde k jejich vytvoření, nejprve se člověk musí rozhodnout, že se chce stát učitelem, někteří jedinci k tomu mají vrozené predispozice, někdy, ale stačí pouze kladný vztah k učitelskému povolání, a především k dětem (Dyrtrtová, Krhutová, 2009). První pedagogické dovednosti vznikají již při přípravě na povolání učitele, při násleších, hospitacích ve škole a ze svých pedagogických pokusů. Důležitou součástí procesu získávání pedagogických dovedností tvoří sebehodnocení a sebereflexe (Švec, 2002, In Dyrtrtová, Krhutová, 2009).

Mezi pedagogické dovednosti patří podle Ch. Kyriacou dovednosti plánovací, které jsou učiteli užitečné pro přípravu vyučování, vymezení cílů, a k vhodnému zvolení prostředků jejich naplnění. Také sem patří dovednosti organizační a řídicí, pomocí nichž učitel dosahuje vytyčení výchovně-vzdělávacích cílů, dovednosti, které mu pomáhají vytvářet a udržet příjemné třídní klima, dovednosti formativní, kterými řeší žákovskou nekázeň a jiné pedagogické situace, dovednosti diagnostické, ty jsou nezbytné pro to, aby mohl svědomitě žáky kontrolovat a hodnotit jejich činnost a v neposlední řadě jsou to autodiagnostické dovednosti, kterými hodnotí i sám sebe a svou vlastní práci a díky nimž se snaží zlepšovat (Kyriacou, 1996).

Pro účely přípravy, realizace a zpětné vazby pedagogické činnosti jsou dnes pedagogické dovednosti rozděleny takto:

- **Dovednosti týkající se plánování a přípravy vyučovací jednotky**

Do těchto dovedností patří to, jaké cíle učitel vytyčí, a jakými způsoby tyto cíle následně plní, například se může jednat o to jaké zvolí vyučovací prostředky, jak je schopen si hodinu připravit a rozplánovat, jakou prezentaci si pro výklad látky připraví a jakými otázkami a úkoly si posléze ověří, zda žáci dávali pozor.

- **Dovednosti týkající se vlastní organizace a realizace výuky**

V této kategorii bychom našli dovednosti, které nasvědčují tomu, jak je učitel schopný pracovat s žáky, jak je dokáže motivovat, aktivizovat, jak zvládne udržet jejich pozornost a kázeň a jaká je jeho pedagogická komunikace.

- **Dovednosti týkající se diagnózy a hodnocení výkonu žáků**

Podle této kategorie musí mít učitel ty dovednosti, které mu pomohou s kontrolou a diagnózou práce žáků a jejich studijních výsledků, je tedy nutné, aby učitel vytvářel adekvátní testy, hodnotil objektivně, k hodnocení používal více způsobů a dokázal žáka nasměrovat tak, aby svůj dosavadní výkon zlepšil.

- **Dovednosti týkající se sebehodnocení učitele**

V neposlední řadě je pro vyučujícího také důležitá dovednost hodnocení vlastního pedagogického výkonu a schopnost hledat nové způsoby, jak co nejvíce vylepšit své postupy v pedagogické činnosti.

(Dytrtová, Krhutová, 2009)

Pedagogické dovednosti uvedené výše na sebe nejen navazují, ale vzájemně se i ovlivňují a prolínají (Dytrtová, Krhutová, 2009).

Nejdůležitější dovednosti pro zlepšování kvality učitelova výkonu jsou dovednosti sebereflexe a sebehodnocení, které fungují jako sebekritické hodnocení vlastního pedagogického působení. Taková sebereflexe může dost podstatně ovlivnit následný pedagogický záměr a to, jak se na něj učitel připravuje a jak je ve výsledku realizován. To, jak je učitelova práce efektivní, dost podstatně také závisí na jeho pedagogických dovednostech (Dytrtová, Krhutová, 2009).

2.1 Typologie učitele v pedagogických dovednostech

Tak jako u osobnosti, můžeme i u pedagogických dovedností učitele rozlišit několik typů podle toho, jakým způsobem se učitel na výuku připravuje, jak výuku vede, nebo jaký má přístup k žákům.

2.1.1 Caselmannova typologie

Dle toho, jak je učitel v jeho práci zaměřen dělíme dva základní typy učitelů. Prvním typem je učitel logotrop, který se převážně soustřeďuje na svůj obor a na obsah svého předmětu.

Tento učitel má v oblibě pečlivé připravování prezentací, práci s interaktivní tabulí, nemá problém s investováním svého času do důkladné přípravy, aby žáky předmět zaujal. Pro typ učitele zvaný paidotrop je naopak typické, že spíše, než na předmět se zaměřuje na své žáky a na to, zda je něco netíží a zda by jim mohl pomoci s nějakými problémy, také se zajímá o jejich zájmy a zkoumá jejich postoje k určitým věcem. Protože tento typ vyučujícího nemá takový zájem o svůj obor, i jeho následná výuka postrádá podstatnou hloubku je tedy účelnější, aby takový učitel vyučoval spíše na 1. stupni (Holeček, 2015). V reálném životě je učitelů s vyhraněným typem logotropa nebo paidotropa velmi málo, vždy jeden tento typ převládá a doplňují ho vlastnosti z toho druhého (Holeček, 2015).

2.1.2 Typologie podle G. D. Fenstermachera

Typologie G. D. Fenstermachera bývá posuzována podle toho, jaké učitel používá ve vyučování metody, jaké je jeho vnímání žáka, jaká je jeho znalost vzdělávacího obsahu, jak uchopitelné jsou pro něj výchovné a vzdělávací cíle a jaké vztahy si s žáky pěstuje. Na základě těchto aspektů můžeme učitele podle vyučovacího stylu rozdělit do těchto tří kategorií: manažerský styl, facilitační styl, pragmatický styl (Dytrtová, Krhutová, 2009). Pokud je učitel typ manažera, je efektivní, povzbuzuje žáky k učení a má smysl pro organizovanost. Učitel, který je založen spíše ve facilitačním stylu se soustřeďuje více na žáka a na jeho zájmy a potřeby, cítí potřebu větší individualizace výuky a procesů učení. U pragmatického stylu jsou vyzdvihovány procesy učení i vzdělávací výsledky. Učitel je soustředěn na cíle a na to, aby žáci získali určité znalosti a dále je dokázali aplikovat. Lze říci, že žádný z těchto stylů není špatný nebo nevhodný. Každý učitel má svůj vlastní styl, ke kterému se musí postupně dopracovat praxí a zkušenostmi, které ve své učitelské profesi nasbírá (Dytrtová, Krhutová, 2009). Jakmile ale učitel tento svůj osobitý vyučovací styl získá, jen těžko se mění (Průcha, Mareš, Walterová, 2001, In Dytrtová, Krhutová, 2009). N. A. Flanders (1970, In Dytrtová, Krhutová, 2009) rozděluje vyučovací styl na direktivní a nedirektivní. Dneska by měl učitel nejprve ve vyučování působit na žáky direktivně, ale postupně je přivýkat k samostatné zodpovědnosti za své vzdělávání. Aby takový styl vyučování učitel zvládl musí disponovat především empatií a tolerancí k žákům a být obdařen kreativitou a pedagogickým umem.

2.2 Kompetence učitele

Kompetence učitele jsou složka dovedností a dispozic, které pro své povolání učitel nezbytně potřebuje, aby byla jeho práce efektivní. Dělíme je na kompetence osobnostní a kompetence

profesní. Do osobnostních kompetencí spadají vlastnosti, jako například zodpovědnost, tvořivost, schopnost řešit problémy, kooperativnost, sociální vnímavost a reflexivnost. Profesní kompetence jsou spjaty s tím, jak je naloženo s obsahovou stránkou výuky, v dnešní době jsou ale vyzdvihovány především kompetence komunikativní, řídicí, diagnostické aj. (Průcha, Mareš, Walterová, 2003)

Kolář a Vališová (2009) pojem kompetence vnímají jako způsobilost. Tento pojem je chápán nejen jako určitá obecně formulovaná kvalita učitele, ale je vnímána i v operační poloze, kdy je brána jako soubor operací, které by měl učitel ovládat v souvislosti s obecně formulovanou kvalitou (Kolář, Vališová, 2009). Vzhledem k tomu, že postupem času společnost na učitele nakládá stále více zodpovědnosti za řešení problémů, které v minulosti řešily jiné útvary, především rodina, komunita, různé společenské instituce a organizace nebo dříve církve, je potřeba, aby se učitelovi kompetence čím dál více rozšiřovaly. Dnes už nestačí, aby měl učitel kvalitní kompetence ve svém oboru (matematik, češtinář, historik...). Učitel má mnohem větší zodpovědnost, ve které je zahrnuta především oblast výchovy, podnícení sebevýchovy, celý komplex socializace dětí a mládeže nejrůznějšího kognitivního etického, ale například i etnického profilu (Kolář, Vališová, 2009).

To, že je učitelova práce opravdu náročná je možné vyvodit už jen z vyjmenování jeho základních kompetencí:

- kompetence oborově předmětová,
- kompetence didaktická a psychologická,
- kompetence obecně pedagogická,
- kompetence diagnostická a intervenční,
- kompetence sociální, psychosociální a komunikativní,
- kompetence manažerská a normativní,
- kompetence profesně a osobnostně kultivující.

(Kolář, Vališová, 2009)

Klasifikace kompetencí použitá od různých autorů, včetně ministerstva školství, které ji tak vymezuje oficiálně v materiálech pro pedagogické fakulty (Kolář, Vališová, 2009).

2.3 Výuka

„Výuka je hlavní forma vzdělávací činnosti, při níž učitel a žáci vstupují do určitých vztahů a jejímž cílem je dosahování stanovených cílů.“ (Maňák, 1996, In Průcha, Mareš, Walterová, 2003, s. 288) Velmi důležitou stavební jednotkou výuky je výuková metoda, která se na rozdíl od celkové koncepce školy mění a vyvíjí souběžně s dobou a je závislá na učitelově pojetí výuky, celkovém pojetí výuky společnosti dané doby, koncepci výuky a dalších didaktických prvcích (Zormanová, 2012).

2.3.1 Vyučovací metody

To, aby byl učitel ve vyučování úspěšný, je závislé na tom, jak dobře si stanoví obsah a cíle vyučování. Aby tyto cíle byl schopný naplnit, musí zvolit adekvátní prostředky výuky, jimiž mohou být například metody výuky (Vališová, Kasíková, 2010).

Metody jsou vlastně takové prostředky, postupy a návody, které uskutečňujeme, abychom naplnili své cíle, což může platit v kterékoliv činnosti (Zormanová, 2012). Výukovou metodou chápeme takový prostředek, kterým se snaží žák dosáhnout cíle ve školním prostředí (Maňák, Švec, 2003). Učitel pomocí výukových metod rozvíjí vzdělanost žáků a diriguje je k naplnění stanovených výchovně-vzdělávacích cílů, pro efektivní naplnění cíle je potřeba i spolupráce žáka ve formě učební aktivity (Maňák, 1997, In Zormanová, 2012). Jelikož je pro výuku důležitá spolupráce mezi učitelem a žákem a žák je pomocí výukové metody veden k určitému osamostatnění a vytvoření si svého vlastního učebního stylu, potřebuje již na začátku vyučovací hodiny vědět čemu se má v dané hodině naučit a k čemu mu poslouží probíraná látka. Učitel by měl tedy vždy na úvod hodiny jasně vytyčit výchovně-vzdělávací cíle, které budou obsahem dané vyučovací jednotky (Zormanová, 2012). Metody jsou klasifikovány z hlediska pramene poznání (aspekt didaktický), z hlediska aktivity a samostatnosti žáků (aspekt psychologický), z hlediska fází výuky (aspekt procesuální), z hlediska myšlenkových operací (aspekt logický) a z hlediska výukových forem a prostředků (aspekt organizační). Také rozlišujeme metody na ty, při nichž dochází k interakci mezi žákem a učitelem a ty, kde žáci spolu komunikují vzájemně (Maňák, 2001, In Zormanová, 2012). Metody z hlediska pramene poznání dělíme na metody slovní – monologické (vysvětlování, výklad, přednáška), dialogické (rozhovor, diskuse), metody, kde žák pracuje s textovým materiálem (kniha, učebnice); metody názorně demonstrační – pozorování předmětů a jevů, předvádění (činností, pokusů, modelů), demonstrace statických obrazů, projekce statická a dynamická; metody praktické – nácvik

pohybových a pracovních dovedností, laboratorní cvičení, pracovní činnost (v dílnách, na pozemku), grafické výtvarné činnosti. Do metod z hlediska aktivity a samostatnosti žáků patří metody sdělovací, metody samostatné práce žáků a metody badatelské, výzkumné, problémové. Dalšími jsou metody z hlediska myšlenkových operací, kam patří postup srovnávací, induktivní, deduktivní a analyticko-syntetický. Z hlediska fází výchovně vzdělávacího procesu rozeznáváme varianty metod motivačních, expozičních, fixačních, diagnostických a aplikačních. Z hlediska výukových forem a prostředků máme kombinaci metod s vyučovacími formami a kombinaci metod s vyučovacími pomůckami. A do poslední kategorie aktivizujících metod patří metody diskusní, situační, inscenační, didaktické hry a specifické metody (Maňák, 2001 In Zormanová, 2012).

Nová klasifikace výukových metod podle J. Maňáka a V. Švece je rozlišena do tří skupin (klasické metody, aktivizující metody a komplexní metody) podle kritérií stupňující se složitosti edukačních vazeb:

1) Klasické výukové metody

- a) Metody slovní (vyprávění, vysvětlování, přednáška, práce s textem, rozhovor)
- b) Metody názorně demonstrační (předvádění a pozorování, práce s obrazem)
- c) Metody dovednostně praktické (napodobování, manipulování, laborování, experimentování)

2) Aktivizující metody

- a) Diskusní metody
- b) Metody heuristické, řešení problémů
- c) Metody situační
- d) Metody inscenační
- e) Didaktické hry

3) Komplexní metody – frontální výuka, skupinová výuka, partnerská výuka, individuální výuka a práce žáků, kritické myšlení, brainstorming, projektová výuka, výuka dramatem, otevřené učení, učení v životních situacích, televizní výuka, počítačová výuka, sugestopedie a superlearning, hypnopedie (Maňák, Švec, 2003).

Existuje spousta dalších klasifikací výukových metod od různých autorů, například L. Mojžíška (1988), I. J. Lerner (1986) nebo T. K. Kotrby a L. Laciny (2007) (Zormanová,

2012) které už v této práci zahrnuty nebudou, pro její účely naprosto postačí dvě základní klasifikace, které jsem uvedla výše.

2.3.2 Kritéria volby výukových metod

Výukové metody mají velmi úzkou návaznost na další didaktické prvky, a proto fungují pouze ve spojení s dalšími činiteli, za pomoci nichž učitel realizuje své výchovně-vzdělávací cíle. Pokud by učitel používal jednu a tu samou metodu ve stejných pedagogických situacích na žáky všech věkových kategorií velmi úspěšný by nebyl. Aby tedy učitel mohl dosáhnout svých cílů, musí umět tyto výukové metody adekvátně používat. Pro volbu výukové metody jsou podstatné tyto aspekty: cíl a obsah výuky, osobnost učitele a osobnost žáka (Zormanová, 2012). Tikalská provedla výzkum, který zjišťoval preferenci učitelů k výběru výukových metod při vyučování. Z tohoto výzkumu jasně vyplývá, že i přes velkou rozmanitost možností výukových metod v dnešní době, je pro učitele stále nejoblíbenější metoda výkladu (Zormanová, 2012).

2.4 Hodnocení žáků

Hodnocení žáka (jeho výkon, činnost, chování) můžeme považovat, jako jednu z možností, kterou se učitel snaží ovlivnit nebo usměrnit žákovi učební činnosti. Vyučování patří mezi důležité lidské činnosti, při nichž dochází k učení žáků samotných a také ovlivňování jejich učební aktivity prostřednictvím vyučujících. Vyučování žáků je v civilizované společnosti považováno za činnost dlouhodobého charakteru, která je především prováděná v období, které je velmi citlivé na vnější vlivy. Hodnocení je tedy neodmyslitelnou součástí výuky (Kolář, Šikulová, 2009). M Franclová (2013) uvádí, že hodnocení může značně ovlivnit motivaci žáků k učení, vztah žáka ke škole a učiteli, a i jeho vlastní sebepojetí. Také má výrazný vliv na emoce žáka a následně může ovlivnit i jeho výkon (Franclová, 2013). Podle Slavíka (1999) můžeme hodnocení vnímat jako složku všech hodnotících procesů a jejich projevů, které mají vliv na školní výuku. Hodnocení ve škole nemusí být jen zřejmé (závěrečné zkoušky, písemné práce, pravidelné zkoušení u tabule), může to být i něco, co si žáci zcela neuvědomují, může se například jednat o pochvalu od učitele, souhlas, přikývnutí, nebo úsměv. Školní hodnocení jsou jediná hodnocení v životě, která mají systematický charakter, člověk se každý den setká s nějakým hodnocením, některá jsou pro něj důležitá a některá jsou v podstatě nevýznamná, ale všechna jsou až příliš všeobecná a náhodná (Kolář, Šikulová, 2009). Systematičnost hodnocení spočívá v učitelově přípravě na ni, organizaci, má také určitou pravidelnost a výsledek je následně porovnáván s již danými normami.

Učitel pracuje v souladu se vzdělávacími standardy, ty jsou stanoveny ve vzdělávacím programu školy, a i v dalších dokumentech např. v RVP. V těchto programech je vymezené, co je v daném typu a stupni školy hodnoceno, a také mohou ovlivnit způsob, jak je to hodnoceno. Školní hodnocení je tedy takovou formou zpětné vazby, jak úspěšná je práce ve škole a jaké má výsledky (Kolář, Šikulová, 2009).

2.4.1 Učitelovo pojetí výuky

Učitel se velkou částí podílí na specifičnosti hodnocení, a to především řízením učební činnosti žáků a následným hodnocením činnosti nebo výsledku této činnosti. To, jakou má učitel představu o výuce, bude udávat další směr průběhu vyučování a tím i jeho výsledky. Učitel má určitou představu, jak by chtěl, aby výuka probíhala a podle toho, plánuje, organizuje a řídí činnosti žáků tak, aby přesně odpovídala jeho představě, od toho se potom odvíjí i následné hodnocení žáků. To, jak učitel k žákům přistupuje ovlivňuje jeho pojetí o žákově úspěšnosti, které je dáno v jeho osobní pedagogické koncepci (Kolář, Šikulová, 2009). J. Pelikán (1997, In Kolář, Šikulová, 2009) se zmiňuje o tom, že každý člověk, který někoho něčemu učí má subjektivní představu o jeho úspěšnosti, kterou potom srovnává s tím, je ve skutečnosti tento člověk či ve školním prostředí žák úspěšný je. Tato subjektivní představa úspěšnosti se potom projevuje v podobě učitelových požadavků, nároků, kritérií hodnocení a očekávání určitých výkonů a určitého chování od svých žáků.

Učitel tedy pracuje s představou, jaký by měl být výsledek pedagogického působení, jak by takové působení mělo vypadat a má tedy i preference týkající se určitého typu žáků, kteří tuto představu splňují. To, jakou má učitel představu o úspěšném žákovi vyjadřuje v požadavcích, které na žáka klade a promítá ho do předmětu hodnocení (Kolář, Šikulová, 2009).

Školní hodnocení pojímá ještě jednu důležitou specifičnost a tou je sebehodnocení učitele. Skrze hodnocení žáků učitel hodnotí také kvalitu své pedagogické práce (Kolář, Šikulová, 2009).

3 VZTAH MEZI ŽÁKEM A UČITELEM

„Děti a mladiství potřebují učitele jako celého člověka, osobnost s lidským vztahem, s porozuměním pro třídu i pro osobní problémy jednotlivých žáků. Děti vítají, když učitel pomůže s obtížemi učení a v případě potřeby i s jinými starostmi; v některých případech učitel či učitelka nahradil i chybějící model, třeba otce nebo laskavou matku.“ (Čáp, Mareš, 2001, s. 265)

3.1 Interakce učitele se žáky

Učitele mají velký vliv na vývoj dětí a mladistvých. Učitel na žáky působí svou výchovou, ale především také tím, jak se žáky komunikuje, jaký má s nimi vztah a jakou má osobnost, tyto aspekty mohou mít na žáka buď pozitivní nebo negativní dopad. Učitel se také může stát žakovým vzorem (Čáp, Mareš, 2001). Pro učitelskou profesi jsou dané náročné psychologicky rozmanité požadavky, které předpokládají, že bude učitel žáky především:

- Vzdělávat, zprostředkovávat jim vědomosti, dovednosti, způsoby, jakým žáci přemýšlejí a činnosti určitého vědního, technického či uměleckého oboru, podle toho, jakou má učitel aprobaci.
- A také je učitelovým úkolem žáky vychovávat, rozvíjet jejich zájmy a postoje, schopnosti, charakter, což činí na základě soustavného poznání žáků, jejich typologických i individuálních rozdílů.

(Čáp, Mareš, 2001)

I v aspektech vztahu žáka a učitele je významné rozdělení podle Caselmannovy typologie, které už bylo zmíněno v této práci dříve u pedagogických dovedností, na logotropa a paidotropa. Základní charakteristiku, které tyto typy obnáší již tedy víme. Logotrop, co se týká vztahu k žákům, se méně zajímá o jejich problémy a zvláštnosti, především o takové žáky, kteří projevují nízký zájem o jeho obor. Někteří učitelé bojují u žáků s nemalými kázeňskými potížemi. Naopak paidotrop se o své žáky zajímá více než o svůj obor a snaží se jim více přiblížit, porozumět jim a pomoci jim. Někteří učitelé paidotropové mohou mít potíže s přehnanou schovívavostí a se snižováním požadavků a nároků a žáky, také mohou chtít zasahovat do jejich osobního života. Nedostatek zájmu o svůj obor může být problémem pro podceňování prohlubování odborné kvalifikace. V obou těchto případech jsou krajní meze těchto typů škodlivé pro vhodnou interakci žáka s učitelem kontraproduktivní (Čáp, Mareš, 2001).

V dnešní době je velkým problémem učitelovo přehnané zaměření na odborné a vzdělávací hledisko, protože při tom většinou zanedbává hledisko výchovné a komunikační, díky čemuž se může ztížit získání zájmu žáků pro obor, který vyučuje neosobní až neoblíbený učitel logotrop (Čáp, Mareš, 2001).

Úkoly, které učitel má, a které už zde byli zmíněny – výchovné a vzdělávací – jsou dále rozvinuty o několik dalších požadavků:

- Učitel si má prisvojit daný obor (vědní, technický, umělecký), a dále se v něm rozvíjet, podle toho, jak se obor vyvíjí.
- Učitel si má přivlastnit a neustále zdokonalovat pedagogické a psychologické poznatky, metody a způsoby myšlení, které jsou zapotřebí pro poznání žáků, a pro to, aby na ně mohl působit co nejefektivněji.
- Učitel má pečovat o pomůcky a didaktickou techniku atd.
- Učitel má uskutečňovat vhodnou interakci a komunikaci se žáky, mimo jiné také s jejich rodiči, s ostatními učiteli a nadřízenými a zdokonalovat své sociální dovednosti.
- Učitel si organizuje svou vlastní činnost a také činnost druhých kupříkladu žáků ve třídě a v jejích menších skupinkách, také je zodpovědný za organizaci druhých vyučujících, kteří učí v týž třídě, organizuje spolupráci s rodiči a s vedením oddílů a zájmových kroužků.
- Pokud učitel vyučuje v menším městě či v obci, očekává se jeho účast na různých kulturních nebo sportovních akcích i mimo školu, které mu mohou vylepšit postavení v očích žáků a jejich rodičů.
- Učitel má pečovat o své tělesné a duševní zdraví a také dbát na poznávání sebe sama, jakožto potenciální vzor zralé osobnosti, který žákům poskytuje.

(Čáp, Mareš, 2001)

Pokud učitel nemá dostatek jistoty a jeho motivací k učitelskému povolání je tedy to, že ho děti budou spíše respektovat než dospělí a vztah k nim tedy zakládá na dominanci, může a bude to mít mnoho nežádoucích účinků. Může zde vzniknout podklad ke konfliktu s dětmi, k neadekvátnímu emočnímu klimatu, což narušuje výchovu žáků. Pokud je učitel přehnaně neurotický a pomáhající, také to může mít svá negativa, především v tom, že svým

počináním omezuje samostatnost žáků, popřípadě v nich vzbuzuje negativistický odpor (Čáp, Mareš, 2001).

3.1.1 Pedagogická komunikace

Pedagogická komunikace je Marešem a Krivohlavým vymezena jako „*vzájemná výměna informací mezi účastníky výchovně vzdělávacího procesu, která slouží výchovně vzdělávacím cílům*“ (Mareš, Krivohlavý, 1989, s. 30). Vztahy, ve kterých pedagogická komunikace probíhá, od sebe není možné oddělit. Pokud učitel hovoří s jedním žákem a například ho chválí, ostatní žáci jsou u toho, poslouchají ho a buď se s tím ztotožňují nebo naopak nesouhlasí a mají pocit nespravedlnosti. Také pokud učitel žáka kárá, ostatní žáci vnímají a cítí frustraci, někdy strach a odpor, pokud učitel zvyšuje hlas nebo dokonce křičí. Pedagogická komunikace obsahuje sdělování poznatků kognitivních (poznatky, věcná sdělení), afektivních a regulačních (vyjádření souhlasu či nesouhlasu, citů, vybízení k určité reakci nebo činnosti, ovlivňování motivů) (Čáp, Mareš, 2001). Podle Nelešovské (2005) je pedagogická komunikace také prostředkem k tomu, aby se učitel dozvěděl o tom, zda se žák něco naučil nebo či mu byl daný výklad srozumitelný.

Pedagogickou komunikaci můžeme provozovat na verbální i nonverbální úrovni, a to za pomoci intonace, tempa a hlasitosti řeči tím, kdy a kolik děláme přestávek v jejím průběhu, mimikou a gestikulací (Mareš, 1981; Janoušek, 1984; Gavora, 1988; Helus, 1988; Mareš Krivohlavý, 1995 In Čáp, Mareš, 2001).

Každý učitel má svůj způsob, jakým se žáky komunikuje, v tomhle se učitele liší, liší se ale také to, jak jeden učitel komunikuje s jinými žáky. Učitelé spíše uskutečňují komunikaci se žáky s lepším prospěchem než s žáky, kteří tak dobrý prospěch nemají, je to z toho důvodu, že takoví žáci mají většinou méně vyvinuté komunikační schopnosti a hůře se jim s nimi komunikuje. Tento aspekt má také vliv na dosahování lepších výsledků žáků a zdokonalování jejich komunikačních dovedností, neboť právě tímto počínáním učitelů, jako je nepobízení žáků ke komunikaci je způsobeno, že si žáci komunikaci neprocvičují a mají i kratší čas na odpověď než žáci úspěšnější, což bylo dokázáno i opakovanými výzkumy (Burns, 1986 In Čáp, Mareš, 2001).

Zda je učitelova pedagogická komunikace kladná či záporná můžeme posoudit i podle jeho písemných projevů například v žákově sešitu domácích úloh, kde učitel vepisoval své poznámky nebo také v tom, jak písemně komunikuje s rodiči (Čáp, Mareš, 2001). Děti i dospívající mají schopnost vnímat podle toho, jak s nimi učitel komunikuje, jaký k nim má

postoj, zda kladný či záporný, jestli jim chce pomoci, nebo je lhostejný, jak hodnotí žákovi schopnosti, zda žáka považuje za svědomitého nebo nesvědomitého a nevkládá do něj příliš důvěry (Čáp, Mareš, 2001).

3.1.2 Pedagogický takt

Pedagogický takt je schopnost učitele správně a včas rozpoznat reakci žáků na situaci, především na své jednání, poté co u žáků pocítí změnu v psychickém stavu nebo jejich postoji, může podle toho upravit své další počínání. Pokud má učitel dostatek pedagogického taktu, vycítí, že žáci najednou přestali rozumět výkladu a snížila se i jejich míra pozornosti a pocítují únavu. S ohledem na to jim může poskytnout přestávku nebo proložit výklad jiným druhem činnosti. Také má v kompetenci poznat to, zda způsob, jakým žáka pochválil nebo pokáral byl adekvátní a pokud ne, tak do příště promyslí jiný postup. Pedagogický takt je složitá sociální dovednost, která se vyvíjí spolu s učitelovou osobností. Je to zvláštní druh zpětné vazby, kdy učitel přijímá sociální percepční signál, který zpracuje, porovná ho se zkušeností, vybírá příhodnou reakci a popřípadě upravuje svoji činnost (Čáp, Mareš, 2001).

3.2 Třídní klima

„Třídní klima je souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení vnímání, prožitků, emocí a vzájemného působení všech účastníků, které v nich jako ve spolutvůrcích a konzumentech vyvolávají edukační i jiné činnosti v daném prostředí.“ (Čapek, 2010, s. 13)

O klimatu ve třídě nejlépe vypovídají ti, kteří se ho přímo účastní (žáci, daný učitel) (Čapek, 2010). Také jsou toto klima schopni nejlépe zhodnotit, jelikož jsou jeho přímými tvůrci, také proto se pro zjištění toho, jaké ve třídě panuje klima nejčastěji využívá výpovědi právě žáků a učitele, o tom, jak oni sami vnímají toto třídní anebo školní prostředí. Jako metody jsou využívány dotazníky a posuzovací škály (Lašek, 2001). Jsou různé názory na to, kdo je nejvýznamnějším tvůrcem klimatu, někteří mají názor takový, že jsou to žáci, protože mají svou jedinečnou osobnost, vlastnosti, chování a těmi se odlišují žáci z jedné třídy od druhé. Často se učitelům stává, že v jedné třídě učí rád a rád se do ní vrací, naopak na vyučování v další třídě se příliš netěší a chodí tam se stresem a nechutí. Klima této třídy je utvářeno tím, jak se žáci chovají, jaké jsou jejich postoje k učení nebo přímo k učiteli. Další odborníci zase tvrdí, že klima utváří především učitel, neboť jej může ovlivňovat především svými vlastnostmi a taky svou rolí, kterou má ve vyučování. To, jak je učitel schopen utvářet třídní

klima by tedy mělo být zařazeno mezi jeho klíčové dovednosti (Průcha, 2002, In Čapek, 2010).

Třídní klima dle žákovského pohledu vyjadřuje, do jaké míry je žák ve třídě spokojený, zda je vzájemná komunikace mezi žáky přijatelná, zda mezi nimi panuje soutěživost a konkurence a jakou má třídní kolektiv soudržnost (Gavora, 1999, In Čapek, 2010). Z pohledu pedagoga je klima ukazatelem všech pravidel práce a života ve třídě, které jsou žákům učitelem vštěpovány a upevňovány při didaktických a výchovných situacích (Petlák, 2006, In Čapek, 2010). Je, ale potřeba poukázat na jednu důležitou myšlenku, dobré třídní klima nemůže fungovat bez spolupráce všech účastníků, kteří se podílejí na jeho utváření, role učitele je zde ovšem velmi podstatná. Učitel má v rukou nejmocnější zbraně, kterými může třídní klima zlepšit nebo zhoršit, je ale potřeba, aby se o to vůbec snažil a nevymlouval se na to, že jsou žáci té dané třídy špatní a vzdal to. Je tedy učitelovým úkolem vytvořit příjemné klima, ve kterém by nedocházelo k ponižování žáků nebo jejich zesměšňování, byli by zde spravedlivě hodnoceni a způsob výuky by byl pravidelně obměňován rozmanitými metodami (Čapek, 2010). Takové třídní klima vede k vyšší spokojenosti žáků, k větší motivovanosti, vyššímu prožitku sebevědomí a žáci mají i menší procento absencí. C. Fox-Bethel. a F. O`Connor (2000 In Čapek, 2010) se pokusili vymezit různé aspekty, které takové klima vykazuje:

- Podpora – účastníci klimatu jsou pozitivně a emočně naladěni na školní práci, za pomoci podpory od učitele a spolužáků mají chuť do bádání po nových věcech, nemají strach z chyb a je jim přínosem, jak úspěch, tak i poučení z neúspěchu.
- Pořádek – jsou dána určitá pravidla chování, které se účastníci snaží viditelně a důsledně zachovat.
- Účast – žáci se podílejí na komunikaci a na realizování aktivit, které jim umožňují podílení se na rozhodování.
- Standardy – jsou to normy, které obsahují cíle, jichž by měl každý dosáhnout, tyto cíle jsou spíše postojového charakteru, nikoliv jen výkonností.
- Účelnost – měl by být zřejmý záměr každé vyučovací hodina, aby žáci věděli, za jakým účelem se danou látku učí, je to velmi důležité pro jejich motivovanost.
- Odpovědnost – tímto bodem se míní odpovědnost za své vlastní vzdělání, plnění úkolů, zapojování a také dosažení úspěchu.

- Zájem o vzdělávání – učitel se snaží všemi možnými prostředky prohlubovat žákův zájem. Tady dělíme na dvě vrstvy, učitel se musí také zajímat o žáka a jeho práci.
- Očekávání úspěchu – očekává se, že žák (nebo třída) bude úspěšný, adekvátně bude vykonávat uložené úkoly a do budoucna překročí své hranice.
- Nestrannost – učitel by neměl žáky zvýhodňovat a nadřazovat, nemělo by z jeho strany docházet k nespravedlivému chválení žáků.
- Bezpečnost – mělo by se předcházet psychickému a fyzickému násilí a účastníci klimatu by měli být obeznámeni, jak se v takové situaci zachovat.
- Prostředí – chápeme jako čisté, příjemné, zajímavé, komfortní prostředí třídy.

(Čapek, 2010)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

4.1 Výzkumný problém

Pro svůj výzkum jsem si vybrala téma ideálního učitele pohledem žáků na základní škole. Učitel patří v dnešní době ke vzorům, které žáci mají, kterými se ať už v kladném či záporném slova smyslu nechávají inspirovat. Učitelům, kteří se chystají na svou profesní dráhu, je věnována v oblasti přípravy speciální pozornost. Řada mezinárodních i národních dokumentů se zabývá profesionalizací učitelského povolání. (Dytrtová, Krhutová, 2009).

V knize od Radmily Dytrtové a Marie Krhutové se dozvídáme, že pedeutologie při zkoumání učitelovy osobnosti používáme dva přístupy, jeden je normativní a druhý analytický. V prvním přístupu se využívají deduktivní metody, kterými zjišťujeme model ideálu učitele, kterému by se měl učitel přiblížit, aby byl ve své práci úspěšný. V druhém přístupu jsou využívány induktivní metody (analýza výpovědí žáků o učitelích, sebehodnocení učitelů), které mají za úkol zjistit to, jací jsou reální učitelé a jaké mají vlastnosti (Kohoutek, 1996, In Dytrtová, Krhutová, 2009).

Nejjednodušším způsobem, abychom poznali něčí osobnost je pozorovat ji v jejím přirozeném prostředí a při interakčních souvislostech. Velmi významnými aspekty učitelovy osobnosti jsou: psychická odolnost, adaptibilita a adjustabilita, schopnost osvojit si nové poznatky, sociální empatie (Dytrtová, Krhutová, 2009).

Osobností učitele a jeho kvalitami se v odborné literatuře zabývá řada autorů. Podle G. Porubské (1997, 1999, In Dytrtová, Krhutová, 2009) by měl učitel brát do úvahy to, co je náplní jeho vyučování a ke komu je vyučování směřováno. Podle Koláře (2005, In Dytrtová, Krhutová, 2009) je také velmi významná různorodost způsobů žákova hodnocení. C. Rogers (1998, In Dytrtová, Krhutová, 2009) a Z. Helus (2003, In Dytrtová, Krhutová, 2009) pak zdůraznili a vyzdvihli význam empatie, jako nástroje při komunikaci ve škole. Jako další velmi důležité vlastnosti učitele se uvádí sebeovládání, sebeuvědomění, sociální cítění, schopnost řešit mezilidské vztahy, vyjadřovat a chápat pocity, přátelskost, schopnost ovládnout vlastní náladovost aj. (Dytrtová, Krhutová, 2009)

Svůj výzkum jsem se tedy rozhodla zaměřit na osobu učitele ze tří stran, které bychom mohli chápat, jako velmi důležité nejen pro proces výuky, ale také jako žákův vzor. Výzkum tedy podrobněji zaměřím na osobnost učitele, kde rozvinu různé aspekty, jako například držení těla, chůzi, tempo řeči apod. Osobnost učitele je jedním z hlavních faktorů, které vstupují do

výuky a já se v tomto výzkumu zaměřím na to, do jaké míry ji vnímají i samotní žáci. Dalším důležitým faktorem jsou učitelovy pedagogické dovednosti, které jsou důležité pro kvalitu výuky a kvalitní způsob předávání informací. A v neposlední řadě, aby ve třídě fungovala jistá harmonie a řád je potřeba zajistit dobré vztahy mezi žákem a učitelem, proto se ve výzkumu budu zabývat i tím, jak si žáci představují ideální vztah se svým vyučujícím.

4.2 Cíle výzkumu

Hlavním výzkumným cílem této bakalářské práce je zjistit, jak si žáci ze základní školy představují svého ideálního učitele. Jako další vedlejší cíle jsem si zvolila zjistit jaké pedagogické dovednosti by měl mít ideální učitel, zjistit jaké osobnostní rysy by měl mít ideální učitel a zjistit, jak by měl z pohledu žáků vypadat ideální vztah mezi žáky a ideálním učitelem.

4.3 Výzkumný nástroj

Vzhledem ke kvantitativnímu charakteru tématu jsem pro sběr dat zvolila dotazníkové šetření. Dotazník byl vytvořen tak, aby byl schopen zodpovědět mnou stanovené výzkumné cíle a byl sestaven z mnou vytvořených otázek a z otázek, které byly částečně modifikované nebo převzaté z Karty minimálních nároků, kterou ve své práci použila Barbora Tománková (2008).

Dotazník obsahuje dvacet položek a je rozdělen do tří částí. Každá část je zaměřena na jeden výzkumný cíl. V úvodní části dotazníku jsou otázky týkající se pohlaví, věku a třídy žáka. Další část navazuje na první výzkumný cíl: Jaké osobnostní rysy by měl mít ideální učitel, nejprve jsou žákovi kladeny otázky ohledně fyzických vlastností, kde se chci dozvědět, zda žák preferuje spíše muže nebo ženu. Dále se zde může rozhodnout, jaký by u učitele preferoval věk nebo například postavu. Zde je využito zobrazovací techniky siluet. Siluety jsem čerpala z výzkumů od Christina Ralph-Nearman a Ruth Filik (Ralph-Nearman & Filik, 2018; Ralph-Nearman & Filik, 2020), které byly následně upraveny a využity v bakalářské práci Williama Machary (2022). Dále se jednotlivé položky zaměřují na výšku, hlas, tempo řeči nebo zdravotní stav ideálního učitele. Výroky týkající se postoje těla nebo výrazu tváře jsou zaznačeny v tabulce, kde se žáci mohou rozhodnout, zda s těmito aspekty souhlasí, či nikoli. Pro vlastnosti učitele jsem v dotazníku nechala speciální otázku, která byla koncipována pro otevřenou odpověď. Tady jsem nechtěla žákům nabízet žádné odpovědi, ale naopak jsem chtěla, aby se zamysleli nad tím, jaké by měl mít učitel vlastnosti, jaké u

něj preferují vlastnosti, jaké naopak vůbec, nebo pokud mají nějakého ideálního učitele, aby se zamysleli nad jeho vlastnostmi, které jsou pro ně ty správné.

Dále jsem se zaměřila na druhou výzkumnou otázku: Jaké by měl mít ideální učitel pedagogické dovednosti. Tady jsem zaznačila do tabulky výroky týkající se všeobecného přehledu, tvořivosti a znalosti předmětu. Žáci se mohli rozhodnout, zda je pro ně důležité, aby měl jejich ideální učitel například určité znalosti i v jiných předmětech nebo, aby byl schopen vždy odpovědět na otázky žáků. V další tabulce, která se zabývá inteligencí učitele, kreativitou, smyslem pro pořádek, sebevědomím a všeobecným přehledem, chci po žácích vědět, zda by tyto dovednosti měly být u učitele nadprůměrné, průměrné nebo podprůměrné. V další sadě otázek potom žáci volí metody výuky, které jsou pro ně nejvíce atraktivní, když jejich ideální učitel používá. Jak ideální učitel ověřuje znalosti a zda zadává domácí úkoly či nikoliv.

Poslední část je zaměřená na třetí výzkumnou otázkou: Jak by měl vypadat vztah mezi žáky a ideálním učitelem. Pro tuto část jsem zvolila tabulku, kde jsou opět zapsány výroky, které se týkají například smyslu pro humor, naslouchání žákům, povzbuzování žáků, zájmu o své žáky, spravedlivého hodnocení, důvěry atd. V této tabulce mají žáci za úkol vybrat odpověď podle toho, jak je pro ně tento výrok důležitý, vybírají tedy mezi: velmi důležité, důležité, průměrné, spíše nedůležité, nedůležité. V úplném závěru dotazníku je poslední dvacátá otázka, pro kterou je zde ponechána celá stránka volná. Zde žáci mohou napsat svými slovy, jak vidí svého ideálního učitele. Mohou zde vypsát poznámky, které se v dotazníku neobjevily a pro ně jsou důležité. Nebo zde mohou popsat některého z kantorů, který je v současné době vyučuje a mají pocit, že pro ně splňuje kritéria ideálního učitele.

4.4 Metoda analýzy dat

Dotazník byl vytištěný a žákům předaný k vyplnění v prezenční formě. Všechny dotazníky jsem si označila čísly a postupně přepsala do programu excel. Ještě před samotným přepisem dat z dotazníků jsem některé z nich musela vyřadit z důvodu nepoužitelnosti získaných informací. V excelu jsem si pro každou otázku vytvořila jeden sloupec a následně jsem si tam na každý řádek převedla informace z každého jednoho dotazníku. Poté, co jsem měla všechny data z dotazníků převedené v programu excel jsem si vytvořila tabulky četností, z kterých jsem následně vyextrahovala grafy.

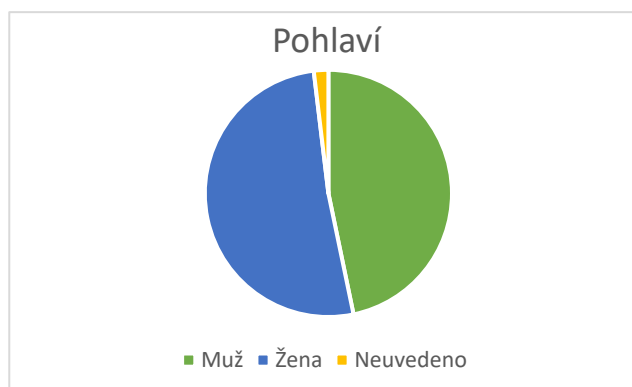
Při vyhodnocování slovních odpovědí u otázky číslo 10 a číslo 20 jsem si všechny odpovědi nejprve dekodovala a následně je uspořádala do kategorií, podle kterých jsem je následně v této práci popsala.

4.5 Výzkumný soubor

Pro mé výzkumné šetření jsem využila dostupný výběr. U dostupného výběru je velká pravděpodobnost silného zkreslení, nevýhodou je, že ho nelze zevšeobecnit na jiné školy a platí jen pro ty konkrétní školy, které se mého výzkumného šetření zúčastnily (Gavora, 2000). Školy jsem oslovovala skrze emailovou schránku, přes kterou jsem komunikovala převážně se zástupci ředitele, kteří mě následně odkázali na jednotlivé vyučující. S prosbou o vyplnění dotazníků jsem oslovila přibližně 9 základních škol a jedno osmileté gymnázium. Pozitivní zpětnou vazbu jsem dostala od 4 z nich včetně gymnázia, 1 základní škola přestala komunikovat po odeslání dotazníku a zbylých 5 škol neposkytlo žádnou reakci. Dotazníky byly distribuovány v tištěné formě. Zadávání dotazníků bylo svěřeno vyučujícím nebo třídním učitelům žáků 8. a 9. ročníků, při žádném vyplňování jsem osobně nefigurovala. Po úspěšném vyplnění dotazníků všemi třídami v daném ročníku mě pověřený vyučující kontaktovali a já jsem si již vysbírané dotazníky osobně vyzvedla.

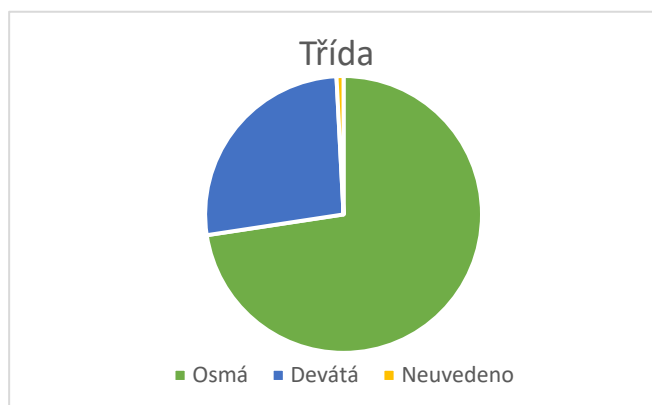
Výzkumný soubor tvoří 369 žáků základních škol a víceletého gymnázia. Pro zjištění informací o respondentech jsem využila první tři položky v dotazníku, které zjišťovaly pohlaví, věk a třídu respondenta.

První položka v dotazníku měla za úkol zjistit pohlaví respondentů. Na základě vyhodnocení této položky jsem zjistila, že se mého výzkumného šetření zúčastnilo 172 (46,61 %) mužů, 189 (51,22 %) žen a 7 (1,89 %) respondentů své pohlaví neuvedlo.

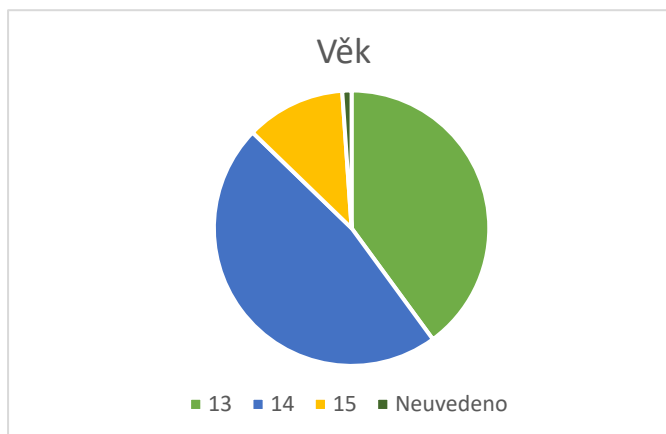
Graf 1: Struktura respondentů podle pohlaví

Druhá položka v dotazníku zjišťovala věk respondentů. Po vyhodnocení této položky se ukázalo, že věková hranice se pohybovala od 13 do 15 let. Nejvíce respondentů 174 (47,15 %), kteří se zúčastnili mého výzkumného šetření uvedlo věk 14 let, nejméně respondentů 43 (11,65 %) uvedlo věk 15 let, 4 (1,08 %) respondenti věk neuvedli vůbec.

Graf 2: Struktura respondentů podle třídy

Třetí položka v dotazníku zjišťovala, jaký ročník respondenti navštěvují. Do mého výzkumného šetření se zapojili pouze žáci 8. a 9. ročníků, protože pro ně byl výzkum určen. Poté, co jsem tuto položku vyhodnotila, zjistila jsem, že více respondentů 265 (71,82 %), kteří se účastnili mého výzkumného šetření navštěvuje 8. ročník základní školy nebo víceletého gymnázia. Jedná se téměř o tříčtvrtě zastoupení žáků tohoto ročníku. Devátý ročník zde byl zastoupen výrazně méně, a to jen 97 (26,29 %) respondenty, 3 (0,81 %) respondenti svoji třídu neuvedli.

Graf 3: Struktura respondentů podle věku

5 VÝSLEDKY

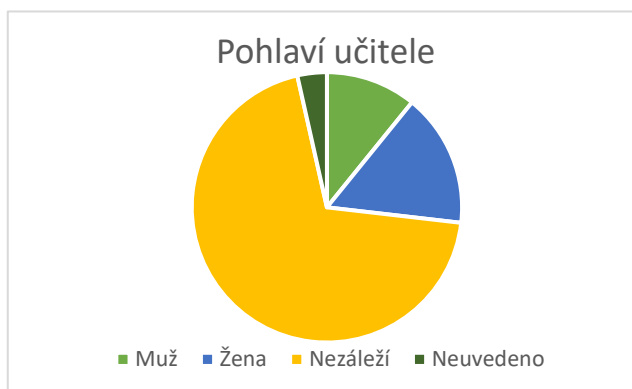
V této kapitole se budu zabývat popisováním dat získaných z dotazníkového šetření. Pro větší přehlednost jsem si tuto kapitolu rozdělila do následujících čtyř částí:

První část, kterou budu analyzovat je zaměřená na první výzkumný cíl a týká se osobnosti učitele. Zde se zaměřím například na to, jaký by měl mít ideální učitel věk, pohlaví, postavu, výšku, zdravotní stav a spoustu dalších aspektů. Druhá část, která jde ruku v ruce s druhým výzkumným cílem a zabývá se pedagogickými dovednostmi ideálního učitele, bude v této podkapitole popsána prostřednictvím otázek, jako například jaké metody ideální učitel používá, jak ověřuje znalosti žáků, zda zadává domácí úkoly, a jak často je zadává. Třetí část této kapitoly je věnována třetímu výzkumnému cíli, který má za úkol zjistit, jak by měl vypadat ideální vztah mezi žáky a učitelem. Pro větší přehlednost je v této části vytvořena tabulka, kde žáci mohou zaznačit důležitost daného tvrzení. V tabulce budu analyzovat výroky, jako je například, zda je pro žáky důležité, aby měl ideální učitel smysl pro humor, aby chválil a povzbuzoval žáky, nezesměšňoval žáky nebo zda preferují to, aby se o ně jejich učitel zajímal. Čtvrtá poslední část této kapitoly bude věnována závěrečné otázce v dotazníku, kde měli žáci za úkol svého ideálního učitele popsat svými slovy.

5.1 Osobnost ideálního učitele

V této podkapitole popisuji data, které jsem získala z první části dotazníku. Tato část se zabývá osobností ideálního učitele.

Otázka číslo 1 v dotazníku zjišťovala, zda respondenti preferují, jako ideálního učitele muže, ženu, nebo zda jim na pohlaví učitele nezáleží. Po vyhodnocení této otázky se ukázalo, že nejvíce respondentům 257 (69,65 %) nezáleží na pohlaví jejich vyučujícího, nejméně respondentů 40 (10,84 %) by si za svého vyučujícího zvolilo spíše muže, 59 (15,99 %) respondentů by preferovalo více ženu a 13 (3,52 %) respondentů preferenci pohlaví vůbec nevedlo.

Graf 4: Četnost odpovědí: Pohlaví učitele

Otázka číslo 2 v dotazníku měla za úkol zjistit, jaký věk respondenti preferují u ideálního učitele. V této otázce nebyly předepsány žádné šablony odpovědí, žáci zde sami vepisovali své odpovědi jednou číslicí nebo číselným rozmezím. Pro větší přehlednost jsem vytvořila 8 kategorií, do kterých jsem následně odpovědi roztrídila. Kategorie byly následující: 0-19 let, 20-29 let, 30-39 let, 40-49 let, 50-59 let, 60-100 let, Neuvedeno a Nezáleží. Nejvíce respondentů 213 (57,72 %) se u věku ideálního učitele přiklápělo ke kategorii s rozmezím 30-39 let. Druhé nejvíce preferované rozmezí u respondentů bylo 20-29 let (148 = 40,11 %). Nejméně respondenti uváděli věk v rozmezí 0-19 let (9 = 2,44 %).

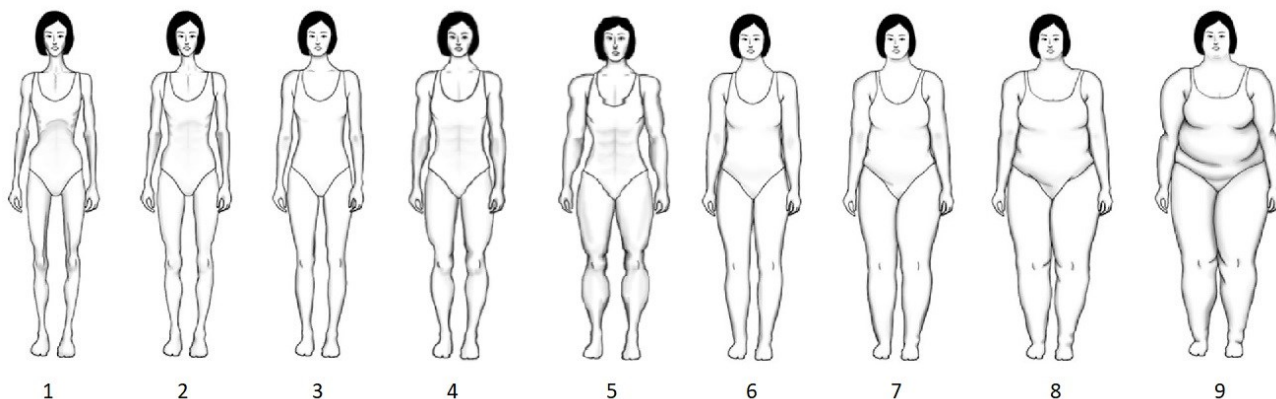
Tabulka 1: Četnost odpovědí: Věk učitele

	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-100	Nezáleží	Neuvedeno
Respondenti	9	148	213	57	23	11	11	14
%	2,44 %	40,11 %	57,72 %	15,45 %	6,23 %	2,98 %	2,98 %	3,79 %

Podle tabulky, která dokládá četnost odpovědí v jednotlivých věkových kategoriích je možné tedy jasně vyvodit, že většina žáků by spíše volila vyučujícího mladšího věku pod 40 let.

Otázka číslo 3 v dotazníku zjišťovala pomocí zobrazovací techniky siluet, jakou postavu respondenti u ideálního učitele preferují. Pro lepší a přehlednější vyhodnocení této otázky jsem si postavy rozdělila podle pohlaví. To znamená, že jsem z dotazníkového šetření vyvodila ideální postavu vyučující ženského pohlaví a ideální postavu vyučujícího mužského pohlaví.

Nejprve se budu věnovat popisu výsledků ideální postavy vyučující ženského pohlaví. Pro lepší představu přikládám siluety postav, z kterých žáci v dotazníku vybírali.

Obrázek 2: Siluety ženských postav

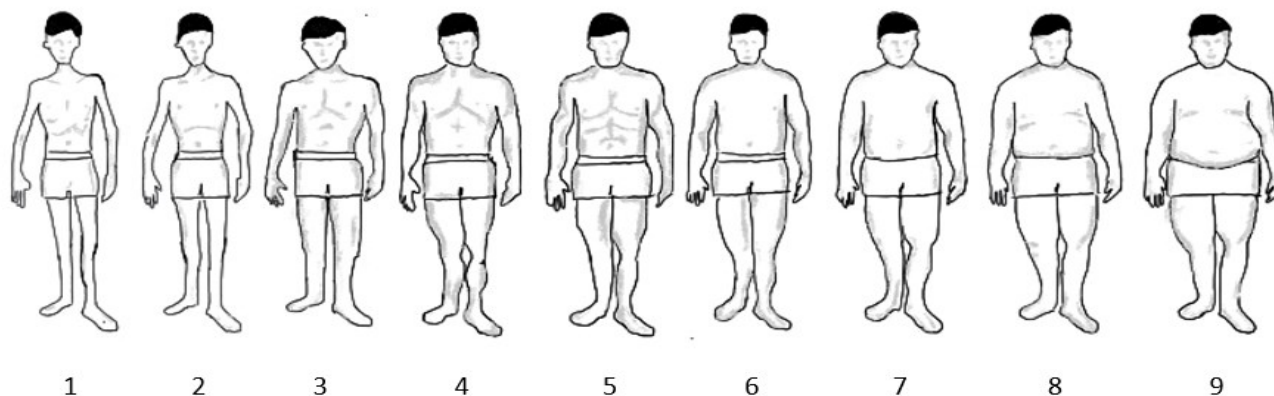
Nejvíce respondentů 105 (28,46 %) by preferovalo u vyučující ženy typ postavy číslo 3. Druhý nejvyšší počet respondentů 91 (24,66 %) se přiklonil k typu postavy číslo 4. Žádný respondent nevybral pro svou ideální vyučující typ postavy číslo 1 a číslo 8. Nejméně respondentů 3 (0,81 %) vybralo, jako ideální postavu vyučující ženského pohlaví typ postavy číslo 9.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Respondenti	0	11	105	91	23	62	5	0	3
%	0 %	2,98 %	28,46 %	24,66 %	6,23 %	16,8 %	1,36 %	0 %	0,81 %

Tabulka 2: Četnost odpovědí: Ideální postava učitelky ženy

Z výsledků, které jsem získala v dotazníku tedy vyplývá, že by žáci základní školy u vyučující ženského pohlaví preferovali spíše útlejší postavu, která se na obrázku siluet skrývá pod čísly 3 a 4.

Dále se budu věnovat popisu výsledků ideální mužské postavy. Opět zde pro lepší představu přikládám obrázek siluet postav, z kterých měli žáci v dotazníku na výběr.

Obrázek 3: Siluety mužských postav

Nejvíce respondentů 111 (30,08 %) by preferovalo u ideálního vyučujícího mužského pohlaví typ postavy číslo 4. Druhý nejvyšší počet respondentů 82 (22,22 %) zvolil typ postavy číslo 3. Nejméně respondentů 1 (0,27 %) zvolilo jako ideální typ postavy pro vyučujícího mužského pohlaví postavu číslo 8.

Tabulka 3: Četnost odpovědí: Ideální postava učitele muže

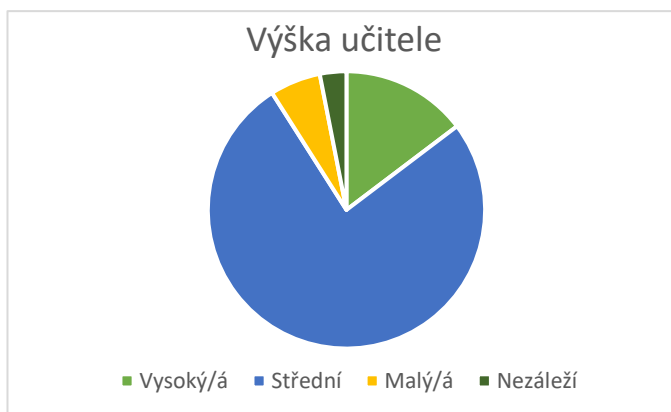
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Respondenti	2	12	82	111	55	36	11	1	4
%	0,54 %	3,25 %	22,22 %	30,08 %	14,9 %	9,75 %	2,98 %	0,27 %	1,08 %

Tabulka, která ukazuje četnosti odpovědí z dotazníkového šetření tedy dokládá, že by žáci základní školy jako neoptimálnější postavu pro ideálního vyučujícího mužského pohlaví volili spíše hubenější postavu, jako je tomu u typu 4 a 3 na obrázku siluet.

V této otázce se také vyskytovala odpověď: „Nezáleží na postavě“, která nebyla v dotazníku stanovena. Žáci ji tedy do dotazníku vepisovali různou formou, například: označením všech dostupných odpovědí, přeškrtnutím všech dostupných odpovědí nebo přímou slovní formulací. Odpověď že na postavě nezáleží uvedlo celkem 33 (8,94 %) respondentů. Respondentů, kteří neuvedli žádnou odpověď, bylo 8 (2,17 %).

Otázka číslo 4 v dotazníku zjišťovala, jakou by měl mít podle respondentů výšku ideální učitel. V této otázce měli žáci možnost volit mezi třemi odpověďmi: Malý/á, Střední, Velký/á. Odpovědi byly označeny jako a, b, c možnosti. Jelikož zde nebyla vložena odpověď, kde by mohli žáci zvolit, že na výšce učitele nezáleží, někteří si sami takovou odpověď do dotazníku připsali.

Nejvíce respondentů 296 (80,22 %) by preferovalo střední výšku učitele. Druhý nejvyšší počet respondentů 57 (15,45 %) se přiklonil k vysokému ideálu učitele, nízkého učitele by chtělo 23 (6,23 %) respondentů a 12 (3,25 %) respondentů uvedlo, že na výšce učitele nezáleží.

Graf 5: Četnost odpovědí: Výška učitele

Otázka číslo 5 byla koncipována do tabulky a je tedy rozdělena na 8 dalších podotázek. Žáci v tabulce měli vypsané výroky, na které měli za úkol odpovídat: Naprosto souhlasím, Spíše souhlasím, Nevím, Spíše nesouhlasím a Naprosto nesouhlasím.

V podotázce číslo 5.1 zněl výrok, zda by ideální učitel/ka měl/a mít vzpřímený sebejistý postoj. Nejvíce respondentů 158 (42,82 %) se přiklonilo k odpovědi Spíše souhlasím. Odpověď Naprosto souhlasím zvolilo 89 (24,12 %) respondentů a odpověď Nevím vybralo 96 (26,02 %) respondentů. Nejméně respondentů se přiklonilo k odpovědím Spíše nesouhlasím a Naprosto nesouhlasím. Odpověď Spíše nesouhlasím zvolilo 18 (4,88 %) respondentů a odpověď Naprosto nesouhlasím vybrali pouze 3 (0,81 %) respondenti.

Druhá podotázka zjišťovala výrok, zda by měl/a mít ideální učitel/ka ležerní uvolněný postoj. Nejvíce respondentů 140 (37,94 %) zvolilo pro tento výrok odpověď Nevím. S výrokem by Spíše souhlasilo 113 (30,62 %) respondentů a Naprosto s ním souhlasilo 51 (13,82 %) respondentů. Naopak Spíše by s tímto výrokem nesouhlasilo 51 (13,82 %) respondentů a Naprosto nesouhlasilo 8 (2,17 %) respondentů.

Třetí podotázka měla za úkol zjistit, zda by měl/a mít ideální učitel/ka postoj neupravený pokřivený. Nejvíce respondentů 153 (41,46 %) s tímto výrokem Spíše nesouhlasilo a druhý nejvyšší počet respondentů 121 (32,79 %) Naprosto nesouhlasil. Odpověď Nevím uvedlo 76 (20,59 %) respondentů. Odpověď Spíše souhlasím vybralo 10 (2,71 %) respondentů a Naprosto souhlasili jenom 3 (0,81 %) respondenti.

Podotázka číslo čtyři obsahovala výrok: Nezáleží mi na tom, jaký má učitel/ka postoj. Nejvíce respondentů 131 (35,5 %) Naprosto souhlasilo s tímto výrokem. Odpověď Spíše souhlasím zaškrtnulo 86 (23,31 %) respondentů a odpověď nevím 83 (22,49 %) respondentů. Nejméně respondentů se přiklápělo k odpovědím Spíše nesouhlasím 52 (14,09 %) a Naprosto nesouhlasím 14 (3,79 %).

Z těchto podotázek týkajících se postoje ideálního učitele vyplývá, že se polovina žáků spíše přiklání k tomu, aby měl učitel vzpřímený a sebejistý postoj a druhá polovina by brala učitele více uvolněného spíše s ležerním postojem.

Druhá část podotázek v tabulce se týkala chůze ideálního učitele.

V páté podotázce byl uveden výrok, zda by chůze učitele/ky měla být uvolněná. S tímto výrokem nejvíce respondentů 151 (40,92 %) Spíše souhlasilo. Naprosto souhlasilo 72 (19,51 %) respondentů a odpověď Nevím označilo 126 (34,15 %) respondentů. Nejméně

respondentů označovalo záporné odpovědi. Naprosto nesouhlasili s tímto výrokem 2 (0,54 %) respondenti a Spíše nesouhlasilo 8 (2,17 %) respondentů.

Šestý výrok zněl: Chůze učitele/ky by měla být jistá. S tímto výrokem Naprosto souhlasilo 76 (20,6 %) respondentů a Spíše souhlasilo 153 (41,46 %) respondentů. Odpověď Nevím zvolilo 117 (31,71 %) respondentů. Nejméně respondentů 5 (1,36 %) s výrokem Naprosto nesouhlasilo a 12 (3,25 %) respondentů s výrokem Spíše nesouhlasilo.

Sedmá podotázka zjišťovala výrok, zda by chůze učitele/ky měla být nejistá. Nejvíce respondentů 140 (37,94 %) s výrokem Spíše nesouhlasilo a Naprosto nesouhlasilo s výrokem 96 (26,02 %) respondentů. Odpověď Nevím uvedlo 110 (29,81 %) respondentů. Nejméně respondenti vybírali kladné odpovědi. Odpověď Naprosto souhlasím vybrali jen 2 (0,54 %) respondenti a odpověď Spíše souhlasím zaškrtno 9 (2,44 %) respondentů.

Poslední osmá podotázka tabulky obsahovala výrok: Nezáleží mi na tom, jakou má učitel/ka chůzi. S touto výpovědí nejvíce respondentů 153 (41,46 %) Naprosto souhlasilo. Odpověď Spíše souhlasím si vybralo 73 (19,78 %) respondentů a odpověď Nevím 89 (24,12 %) respondentů. Záporné odpovědi byly vybírány v menším množství než odpovědi kladné a neutrální. Odpověď Naprosto nesouhlasím vybralo 18 (4,88 %) respondentů a s výrokem Spíše nesouhlasilo 34 (9,21 %) respondentů.

Z této části výroků týkajících se chůze ideálního učitele můžeme soudit, že polovina žáků by chtěla vyučujícího s lehkou uvolněnou chůzí a druhá polovina žáků by spíše u učitele preferovala chůzi jistou. Můžeme ale také z těchto výsledků vyvodit, že žákům na chůzi učitele nikterak nezáleží.

Tabulka 4: Četnost odpovědí: Postoj a chůze učitele

	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím	Neuvedeno
1. Ideální učitel/ka by měl/a mít vzpřímený sebejistý postoj.	89	158	96	18	3	5
2. Ideální učitel/ka by měl/a mít ležerní uvolněný postoj.	51	113	140	51	8	6
3. Ideální učitel/ka by měl/a mít neupravený pokřivený postoj.	3	10	76	153	121	6
4. Nezáleží mi na tom, jaký má učitel/ka postoj.	131	86	83	52	14	3
5. Chůze učitele/ky by měla být uvolněná.	72	151	126	8	2	10

6. Chůze učitele/ky by měla být jistá.	76	153	117	12	5	6
7. Chůze učitele/ky by měla být nejistá.	2	9	110	140	96	12
8. Nezáleží mi na tom, jakou má učitel/ka chůzi.	153	73	89	34	18	2

Otázka číslo 6 se zabývala tím, jaký hlas by měl mít ideální učitel. Tato otázka byla koncipována formou A, B, C, D odpovědí, žáci tedy volili z předepsaných výroků nebo mohli v odpovědi D připsat svůj vlastní výrok. V této otázce žáci volili i více odpovědí, které jsem do výsledků také zahrнула, proto je zde celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

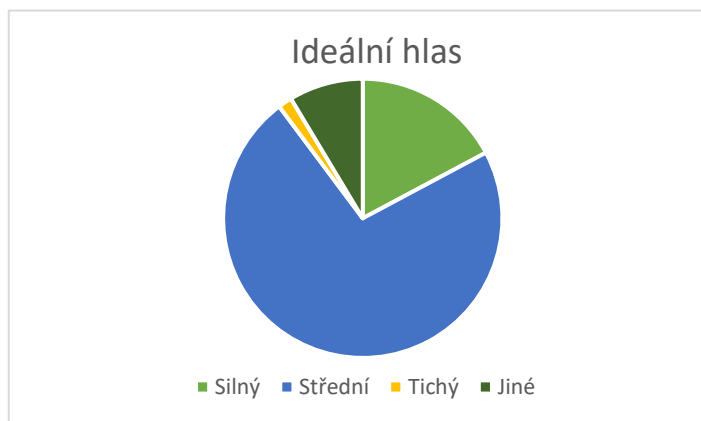
Nejvíce respondentů 270 (73,17 %) se přiklonilo k možnosti B – Střední hlas. Druhý nejvyšší počet respondentů 64 (17,34 %) by preferovalo, aby měl učitel silný hlas. Nejméně respondentů 6 (1,63 %) se přiklonilo k tomu, aby ideální učitel měl hlas tichý. V této otázce se také vyskytovala možnost Jiné, kde respondenti mohli vepsat svou vlastní odpověď. Možnost Jiné zvolilo 32 (8,67 %) respondentů. Písemné odpovědi jsem si rozdělila do 5 kategorií, které jsem pojmenovala následovně: Hlasitost, Um práce s hlasem, Barva hlasu, Nezáleží na hlasu a Ostatní. První kategorie obsahovala výroky týkající se hlasitosti a zmínilo ji ve své odpovědi 7 (1,89 %) respondentů. Byly zde například výroky jako: „*Abychom ji slyšeli*“ „*Aby ji šlo slyšet a rozumět*“ nebo třeba jen jednoduchý výrok: „*hlasitý*“.

Druhá kategorie se týkala toho, jak vyučující umí s hlasem pracovat, proto jsem ji také nazvala Um práce s hlasem a ve své odpovědi ji zmínili 2 (0,54 %) respondenti. Zde se vyskytovaly tyto dvě odpovědi: „*silný, ale umět ho používat dobře*“ a „*aby byl tichý, ale uměl si zařvat*“.

Třetí kategorie nazvaná Barva hlasu se týkala toho, jak hlas učitele zní. Do této kategorie jsem zařadila výroky od 12 (3,25 %) respondentů. Zde respondenti uváděli výroky, jako třeba: „*krásný*“ „*hluboký, drsný*“ nebo „*příjemný*“.

Ve čtvrté kategorii napsalo 8 (2,17 %) respondentů odpověď, že na hlase ideálního učitele nezáleží.

Do poslední kategorie Ostatní jsem zařadila zbylé tři výroky, které se nedaly zařadit do předchozích kategorií. Vyskytovaly se zde tyto odpovědi: „*nevím*“ „*něco mezi silný a střední*“ a „*žádný*“

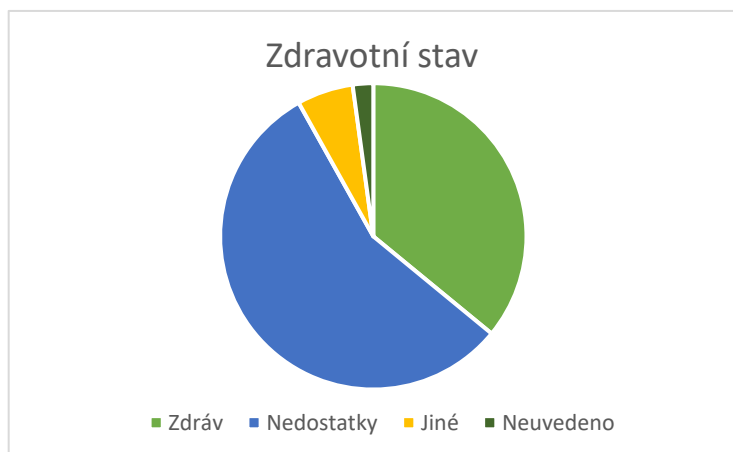
Graf 6: Četnost odpovědí: Hlas učitele

Otázka číslo 7 měla za úkol zjistit jaké tempo řeči by měl mít ideální učitel. Tato otázka také byla koncipována formou A, B, C, D odpovědí, žáci tedy volili z předepsaných výroků nebo mohli v odpovědi D připsat svůj vlastní výrok. V této otázce žáci opět volili i více odpovědí, které jsem do výsledků také zahrнула, proto je zde celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

Nejvíce respondentů 323 (87,53 %) by u svého ideálního učitele preferovalo střední tempo řeči. Pomalé tempo řeči zvolilo 30 (8,13 %) respondentů a rychlé tempo zaškrtili pouze 3 (0,81 %) respondenti. Odpověď Jiné, do které bylo možné vepsat svou vlastní odpověď, zvolilo 14 (3,79 %) respondentů. Zde jsem žádné smysluplné kategorie nenašla, a proto jen vypíšu některé z výroků, které se zde vyskytovaly častěji: „*takové, abychom jí rozuměli*“ „*spíše pomalejší, záleží na třídě*“ „*tak, aby každý stíhal výklad*“ nebo „*nezáleží*“.

Otázka číslo 8 zjišťovala, jaký by měl být podle žáků zdravotní stav ideálního učitele. Pro otázku byly vytvořeny dvě odpovědi: A – Zcela zdrav, B – Lze tolerovat i mírné nedostatky. Třetí odpověď C – Jiné, byla opět ponechána pro doplnění samotnými žáky.

Nejvíce respondentů 207 (56,09 %) by tolerovalo mírné nedostatky ve zdravotním stavu svého ideálního učitele. Aby byl vyučující zcela zdrav by preferovalo 133 (36,04 %) respondentů. Odpověď Jiné zaškrtilo 22 (5,96 %) respondentů a 8 (2,17 %) respondentů nevedlo žádnou odpověď. Pro odpověď Jiné, kde respondenti mohli dopisovat své vlastní výroky, jsem opět vybrala několik nejčastějších odpovědí. Nejvíce se zde vyskytovala odpověď „*je mi to jedno*“ nebo „*nezáleží*“. Z dalších zajímavých odpovědí jsou to například tyto: „*i se špatným zdravotním stavem musíme učitele tolerovat*“ „*lze tolerovat jakákoliv nemoc, pokud učiteli nějak neškodí v práci*“ nebo „*pokud mi neomdlí v hodině, tak je mi to jedno*“.

Graf 7: Četnost odpovědí: Zdravotní stav učitele

Otázka číslo 9 v dotazníku byla opět koncipována jako tabulka. V této tabulce byly zapsány výroky týkající se výrazu tváře ideálního učitele a respondenti se měli možnost rozhodnout, zda s těmito výroky Naprosto souhlasí, Spíše souhlasí, Neví, Spíše nesouhlasí nebo Naprosto nesouhlasí.

V podotázce číslo 1 byl zapsán výrok, zda by se měl ideální učitel stále usmívat. Nejvíce respondentů 154 (41,73 %) s tímto výrokem Spíše souhlasilo. Druhý nejvyšší počet respondentů 109 (29,54 %) vybral odpověď Nevím. Odpověď Naprosto souhlasím vybralo 49 (13,28 %) respondentů. Nejméně respondenti vybírali záporné odpovědi. S výrokem Spíše nesouhlasilo 43 (11,65 %) respondentů a Naprosto nesouhlasili pouze 3 (0,81 %) respondenti.

Druhá podotázka obsahovala výrok: Ideální učitel/ka se většinou usmívá, ale někdy může být i zamračený/á. S tímto výrokem Naprosto souhlasilo 111 (30,08 %) respondentů a Spíše souhlasilo 175 (47,43 %) respondentů. Odpověď Nevím vybralo 60 (16,26 %) respondentů. Nejméně respondentů si zvolilo záporné odpovědi. S výrokem Spíše nesouhlasilo 12 (3,25 %) respondentů a Naprosto nesouhlasilo 7 (1,9 %) respondentů.

Podotázka číslo 3 zahrnovala výrok: Ideální učitel/ka se příliš často neusmívá. Nejvíce respondentů 155 (42,01 %) s tímto výrokem Spíše nesouhlasilo. Naprosto nesouhlasilo s tímto výrokem 63 (17,07 %) respondentů. Odpověď Nevím zvolilo 115 (31,17 %) respondentů. Nejméně respondentů se přiklápělo ke kladným odpovědím. Odpověď Naprosto souhlasím vybralo 8 (2,17 %) respondentů a odpověď Spíše souhlasím zvolilo 14 (3,79 %) respondentů.

Ve čtvrté podotázce byl zapsán výrok, zda ideální učitel/ka projevuje ve výrazu tváře své upřímné emoce. S tímto výrokem Naprosto souhlasilo 94 (25,47 %) respondentů a Spíše

souhlasilo 135 (36,58 %) respondentů. Odpověď Nevím zaškrtno 95 (25,75 %) respondentů. Spíše nesouhlasím zvolilo 27 (7,32 %) respondentů a Naprosto nesouhlasím vybralo pouhých 7 (1,9 %) respondentů.

Poslední pátá podotázka pojímala výrok: Nezáleží mi na tom, jak se učitel/ka tváří. Nejvíce respondentů 88 (23,85 %) zvolilo odpověď Nevím. S výrokem Spíše nesouhlasil druhý nejvyšší počet respondentů 86 (23,31 %). Naprosto nesouhlasilo 37 (10,03 %) respondentů. Odpověď Naprosto souhlasím vybralo 82 (22,22 %) respondentů a 68 (18,43 %) respondentů zaškrtno odpověď Spíše souhlasím.

Tabulka 5: Četnost odpovědí: Úsměv učitele

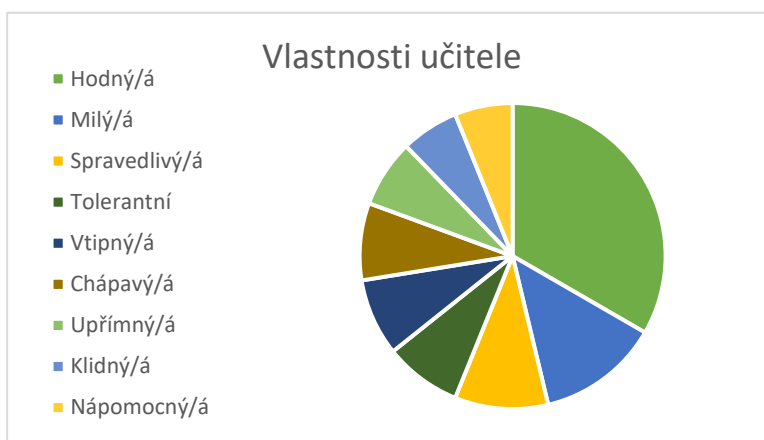
	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím	Neuvedeno
1. Ideální učitel/ka by se měl/a stále usmívat.	49	154	109	43	3	11
2. Ideální učitel/ka se většinou usmívá, ale někdy může být i zamračený/á.	111	175	60	12	5	6
3. Ideální učitel/ka se příliš často neusmívá.	8	14	115	155	63	14
4. Ideální učitel/ka projevuje ve výrazu tváře své upřímné emoce.	94	135	95	27	7	11
5. Nezáleží mi na tom, jak se učitel/ka tváří.	82	68	88	86	37	8

Z těchto výroků týkajících se výrazu tváře ideálního učitele můžeme soudit, že by žáci základní školy preferovali vyučujícího, který upřímně projevuje své emoce. Respondenti by také chtěli spíše usměvavého učitele, který občas může být i zamračený.

V otázce číslo 10 jsem se zabývala tím, jaké by měl mít podle žáků vlastnosti ideální učitel. Zde jsem nedala žákům na výběr žádné možnosti, otázka byla stylizována formou otevřené odpovědi, kde žáci mohli napsat, cokoli je k této otázce napadlo. Většina žáků spíše psala samotné vlastnosti, ale někteří se rozepisovali i v delších souvětích, s čím by byli rádi, aby jejich ideální učitel disponoval. Do výsledků jsem tedy zahrnuje 10 nejvýznamnějších vlastností, které žáci uváděli v odpovědích nejčastěji a na závěr uvedu některé ze zajímavých odpovědí, u kterých se žáci více rozepsali.

Z obecných vlastností si žáci nejvíce přáli, aby jejich ideální učitel byl hodný a milý. Dále by žáci po učiteli požadovali toleranci, spravedlivost a upřímnost. Jako velmi důležité také

podle četnosti odpovědí považují to, aby byl vyučující chytrý, vtipný, klidný, nápomocný a aby byl ke svým žákům chápavý.

Graf 8: Četnost odpovědí: Vlastnosti učitele

Do tabulky níže jsem zapsala všech deset jmenovaných vlastností a k nim i četnosti jejich odpovědí.

Tabulka 4: Četnost odpovědí: Vlastnosti učitele

Vlastnosti	Respondenti	%
Hodný/á	98	26,56 %
Milý/á	38	10,3 %
Spravedlivý/á	29	7,86 %
Tolerantní	24	6,5 %
Vtipný/á	24	6,5 %
Chápavý/á	24	6,5 %
Upřímný/á	21	5,7 %
Klidný/á	18	4,88 %
Nápomocný/á	18	4,88 %

K dalším důležitým vlastnostem, které by u svého ideálního učitele chtěli žáci vidět patřil respekt, aby byl učitel ke svým žákům respektující. „*Měla by být respektující ke studentům co se týká vzhledu a podobně a prostě ty studenty neodsoudit hned po prvním pohledu na ně.*“ Pro některé z žáků by hrála velmi důležitou roli také empatie, a to, jak s nimi umí učitel pracovat, a především jim naslouchat. „*Měla by se umět dobře vcítit do pocitů žáků. Ptát se,*

jestli žáci rozumí učivu, které zrovna probírá.“ Někteří z žáků se také zmiňovali, že by nechtěli, aby na ně byl učitel zlý. „Neměla by být zlá nebo moc řvát. Spíše se snažit třeba pomoci žákům, být pozitivní.“ Dalším pak záleželo na tom, aby byl učitel někdy přísný na zlobivé žáky, měli k němu žáci respekt, uměl je srovnat, ale pokud nezlobí a plní si své povinnosti, aby byl spíše přátelské povahy. „Měl by se usmívat, být kreativní, měl by se vypořádat se zlobivými žáky, stát si za svým názorem, ale vyslechnout si i druhých názor“ „Měl/a by být milá/y, ale dokázat zklidnit třídu, měl/a by být vzorem, ale zároveň i kamarádem. A nekřičet po nás! + Ne moc úkolů a pomáhat nám.“ Velmi častým požadavkem bylo, aby měl učitel smysl pro humor a byl i trochu nad věcí, což je u učitelské profese také někdy zapotřebí. „Umět si z věcí udělat srandu, pořád se jen nerozčiloval, když žák něco neví.“ A v neposlední řadě žáci žádali někoho, kdo má svou práci rád a dělá ji dobře. „Určitě to musí být někdo, koho ta práce baví. Učitelka by měla pomáhat žákům se zlepšovat, a umět vysvětlovat.“

Otázka číslo 11 zjišťovala, jaké vzdělání by měl mít podle žáků ideální učitel. V této otázce mohli respondenti vybírat z možností A, B, C, D, E, F. V možnosti G mohli respondenti sami vepsat svoji vlastní odpověď. V této otázce žáci volili i více odpovědí, které jsem do výsledků také zahrнула, proto je zde celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

Nejvíce respondentů 240 (65,04 %) by u svého ideálního učitele požadovalo vysokoškolské vzdělání. 76 (20,6 %) respondentů by preferovalo, aby měl vyučující, alespoň středoškolské odborné vzdělání s maturitou. Všeobecné středoškolské vzdělání s maturitou by po svém učiteli vyžadovalo 51 (13,82 %) respondentů. 7 (1,9 %) respondentů by chtělo učitele s odborným vzděláním bez maturity. Vyučeného učitele by uvítalo 10 (2,71 %) respondentů a se základním vzděláním u svého vyučujícího by se spokojilo 19 (5,15 %) respondentů. Odpověď Jiné zvolilo 28 (7,59 %) respondentů a žádnou odpověď neuvedli 3 (0,81 %) respondenti. Pro odpověď Jiné, kde respondenti mohli psát své vlastní odpovědi jsem vybrala několik z těch nejčastějších. Nejvíce se zde vyskytovala v různých formách odpověď, že nezáleží na vzdělání, pokud učitel umí žáky dobře učit: „je to jedno hlavně, aby zvládla učit“ „jestliže chápu jeho učivo tak jakékoliv“ „když umí učit, tak je mi to jedno“ anebo „záleží na přístupu, znalostech a ne na vzdělání“. Další z velmi často vyskytujících se odpovědí byly ty týkající se učitelovy inteligence: „ať je prostě inteligentní a rozumí tomu co učí“ anebo „je to jedno hlavně, aby byl trochu inteligentní“.

Z odpovědí, které jsem z dotazníkového šetření získala můžu tedy soudit, že většina žáků by požadovala vysokoškolsky vzdělaného vyučujícího.

Graf 9: Četnost odpovědí: Vzdělání učitele

5.2 Pedagogické dovednosti ideálního učitele

V této podkapitole popisují data, které jsem získala z druhé části dotazníku. Tato část se zabývá pedagogickými dovednostmi ideálního učitele.

Otázka číslo 12 byla koncipována formou tabulky, ve které bylo zapsáno deset výroků týkajících se tvořivosti, všeobecného přehledu a znalosti předmětu ideálního učitele, kde respondenti vybírali, zda s výrokem Naprosto souhlasí, Spíše souhlasí, Neví, Spíše nesouhlasí nebo Naprosto nesouhlasí.

První podotázka obsahovala výrok: Učitel/ka by měl/a velmi dobře znát předmět, který učí. S tímto výrokem Naprosto souhlasila většina 290 (75,59 %) respondentů. 69 (18,7 %) respondentů s výrokem Spíše souhlasilo. Odpověď Nevím vybralo 6 (1,63 %) respondentů. Záporné odpovědi se u tohoto výroku vyskytovaly nejméně, Spíše nesouhlasili 2 (0,54 %) respondenti a Naprosto nesouhlasili také 2 (0,54 %) respondenti.

Ve druhé podotázce se vyskytoval výrok, zda by měl/a ideální učitel/ka znát zajímavosti týkající se jeho oboru. Nejvíce 183 (49,59 %) respondentů s tímto výrokem Naprosto souhlasilo. Spíše souhlasilo 149 (40,38 %) respondentů. Odpověď Nevím pro tento výrok vybralo 30 (8,13 %) zúčastněných. Nejméně respondentů pro tento výrok zvolilo zápornou odpověď. S výrokem Spíše nesouhlasili 4 (1,08 %) respondenti a Naprosto nesouhlasili jenom 2 (0,54 %) respondenti.

Třetí podotázka zjišťovala názor žáků na výrok, zda by měl/a být ideální učitel/ka vždy chopen/schopna odpovědět na otázky žáků. V Naprosté shodě s tímto výrokem bylo 151 (40,92 %) respondentů a Spíše souhlasilo 158 (42,82 %) respondentů. Odpovědi Nevím se v dotazníkovém šetření objevilo 38 (10,3 %). Nejnižší zastoupení zde měly záporné odpovědi. Odpovědi Spíše nesouhlasím se v dotaznících objevilo 19 (5,15 %) a odpověď Naprosto souhlasím byla uvedena pouze 1 (0,27 %).

Ve čtvrté podotázce byl zapsán výrok, zda by měl/a mít učitel/ka tvůrčí myšlení. Nejvíce 142 (38,48 %) respondentů s tímto výrokem Naprosto souhlasilo, druhý nejvyšší počet 139 (37,67 %) respondentů s tímto výrokem Spíše souhlasil. S odpovědi Nevím se ztotožnilo 76 (20,6 %) zúčastněných. Odpověď Spíše nesouhlasím si pro tento výrok vybralo 9 (2,44 %) respondentů a odpověď Naprosto nesouhlasím nezvolil žádný respondent.

Pátá podotázka obsahovala výrok: Učitel/ka by měl/la být kreativní. S tímto výrokem Naprosto souhlasilo nejvíce 186 (50,41 %) respondentů, druhý nejvyšší počet 135 (36,59 %) respondentů měla odpověď Spíše souhlasím. Pro odpověď Nevím se v dotazníku rozhodlo 36 (9,76 %) respondentů. Záporné odpovědi se v dotazníkovém šetření u tohoto výroku vyskytovaly nejméně. Odpověď Spíše nesouhlasím zvolilo 9 (2,44 %) respondentů a odpověď Naprosto nesouhlasím zvolili pouze 2 (0,54 %) respondenti.

Šestá podotázka zjišťovala názor žáků na výrok, zda by měl/a mít učitel/ka přehled i v jiných předmětech, které nevyučuje. S tímto výrokem Naprosto souhlasilo 43 (11,65 %) respondentů. Pro odpověď Spíše souhlasím a odpověď Nevím se rozhodlo stejný počet 131 (35,5 %) respondentů. S výrokem Spíše nesouhlasilo 56 (15,18 %) respondentů a 7 (1,9 %) respondentů s výrokem Naprosto nesouhlasilo.

V sedmé podotázce se vyskytoval výrok: Učitel/ka by měl/a umět více cizích jazyků (min. 2). Odpovědi Naprosto souhlasím jsem u tohoto výroku zaznamenala 46 (12,47 %). Spíše souhlasím odpovědělo 121 (32,79 %) respondentů. Nejvíce odpovědi jsem zaznamenala u možnosti Nevím, tuto možnost si zvolilo 132 (35,77 %) respondentů. Naopak nejméně 9 (2,44 %) respondentů zaznačilo odpověď Naprosto nesouhlasím. Odpověď Spíše nesouhlasím vybralo 55 (14,91 %) respondentů.

V osmé podotázce byl zapsán výrok, zda by měl/a mí učitel/ka přehled o aktuálním dění v ČR. Nejvíce 130 (35,23 %) respondentů s tímto výrokem Spíše souhlasilo. Druhý nejvyšší počet 117 (31,71 %) respondentů se přiklonil k odpovědi Nevím. Možnost Naprosto souhlasím měla 64 (17,34 %) odpovědi. Nejméně odpovědi jsem zaznamenala u záporných

možností. Možnost Spíše nesouhlasím zvolil 45 (12,2 %) respondentů a možnost Naprosto nesouhlasím vybralo respondentů jen 5 (1,36 %).

Devátá podotázka obsahovala výrok: Učitel/ka by měl/a mít přehled aktuálního dění ve světě. S tímto výrokiem Spíše souhlasilo 126 (34,15 %) respondentů. Naprosto se s tímto výrokiem shodlo 44 (11,92 %) respondentů. Odpověď Nevím označilo 140 (37,94 %) dotázaných. Nejméně odpovědí 11 (2,98 %) jsem zaznamenala u možnosti Naprosto nesouhlasím a s odpovědí Spíše nesouhlasím se ztotožnilo 39 (10,57 %) respondentů.

V poslední desáté podotázce se vyskytoval tento výrok: Nezáleží mi na znalostech učitele/ky. S tímto výrokiem nejvíce žáků 108 (29,27 %) Spíše nesouhlasilo. Druhý nejvyšší počet 85 (23,04 %) respondentů jsem získala u odpovědi Nevím a jako třetí byla možnost Naprosto nesouhlasím, ke které se přiklonilo 74 (20,05 %) respondentů. Nejméně respondentů na tento výrok odpovídalo kladnými odpověďmi. Možnost Spíše nesouhlasím zvolilo 48 (13,01 %) respondentů a odpověď Naprosto nesouhlasím jen o něco méně 44 (11,92 %) respondentů.

	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím	Neuvedeno
1. Učitel/ka by měl/a velmi dobře znát předmět, který učí.	290	69	6	2	2	0
2. Učitel/ka by měl/a znát zajímavosti týkající se jeho oboru.	183	149	30	4	2	1
3. Učitel/ka by měl/a být vždy schopen odpovědět na otázky žáků.	151	158	38	19	1	2
4. Učitel/ka by měl/a mít tvůrčí myšlení.	142	139	76	9	0	3
5. Učitel/ka by měl/a být kreativní.	186	135	36	9	2	1
6. Učitel/ka by měl/a mít přehled i v jiných předmětech, které nevyučuje.	43	131	131	56	7	1
7. Učitel/ka by měl/a umět více cizích jazyků (min. 2).	46	121	132	55	9	6
8. Učitel/ka by měl/a mít přehled aktuálního dění v ČR.	64	130	117	45	5	8
9. Učitel/ka by měl/a mít přehled aktuálního dění ve světě.	44	126	140	39	11	9
10. Nezáleží mi na znalostech učitele/ky.	44	48	85	108	74	10

Tabulka 6: Četnost odpovědí: Kreativita, tvůrčí myšlení, znalost předmětu

Otázka číslo 13 byla stylizována do tabulky, kde bylo zapsáno 6 výroků podobných jako v otázce číslo 12 týkajících se tvořivosti, všeobecného přehledu a znalosti předmětu ideálního učitele/ky. Na tyto výroky měli respondenti za úkol odpovídat formou zaškrtnutím jedné ze čtyř možností, která se jim k výroku nejvíce hodila. Tady se měli rozhodnout, zda by kompetence, které byly zapsány v tabulce měly být u učitele Nadprůměrné, Průměrné, Podprůměrné nebo zda Neví.

V první podotázce byl zapsán výrok: Obecná inteligence učitele/ky by měla být... Nejvíce 261 (70,73 %) respondentů si myslí, že by obecná inteligence učitele měla být spíše Průměrná. Nadprůměrnou obecnou inteligenci by u učitele požadovalo 89 (24,12 %) respondentů a s Podprůměrnou inteligencí by se spokojili 4 (1,08 %) respondenti. Odpověď Nevím označilo 13 (3,52 %) respondentů.

Ve druhé podotázce se vyskytoval výrok: Znalost učitele/ky předmětu by měla být... Nejvíce 219 (59,35 %) respondentů by po učiteli požadovalo Nadprůměrnou znalost předmětu, 145 (39,29 %) by se spokojilo s Průměrnou znalostí a 1 (0,27 %) respondentovi by dokonce stačila znalost předmětu Podprůměrná. Odpověď Nevím pro tento výrok označili pouze 2 (0,54 %) respondenti.

Třetí podotázka obsahovala výrok: Tvořivost, tvůrčí myšlení učitele/ky by mělo být... Nejvíce 263 (71,27 %) respondentů se přiklonilo k tomu, že by tvůrčí myšlení učitele mělo být Průměrné. Nadprůměrné tvůrčí myšlení by po učitelovi vyžadovalo 78 (21,14 %) žáků a s Podprůměrným tvůrčím myšlením by se spokojilo 6 (1,63 %) žáků. Možnost Nevím pro tento výrok zvolilo 19 (5,15 %) respondentů.

Čtvrtá podotázka byla zaměřena na výrok: Smysl pro pořádek, odpovědnost učitele/ky by měla být... Nejvíce 203 (55,01 %) respondentů si myslí, že by smysl pro pořádek a odpovědnost učitele měla být Průměrná, 117 (31,71 %) by u svého ideálního učitele požadovalo Nadprůměrný smysl pro pořádek a odpovědnost a 19 (5,15 %) respondentů by se spokojilo s Podprůměrným smyslem pro pořádek a odpovědnost. 26 (7,05 %) respondentů zvolilo pro tento výrok odpověď Nevím.

V páté podotázce byl zapsán výrok: Sebevědomí, sebedůvěra, sebejistota učitele/ky by měla být... Nejvíce 205 (55,55 %) respondentům by u učitele stačilo Průměrné sebevědomí, 128 (34,68 %) by od učitele vyžadovalo Nadprůměrné sebevědomí a 10 (2,71 %) respondentů by se spokojilo u učitele se sebevědomím Podprůměrným. Možnost Nevím si pro tento výrok vybralo 23 (6,23 %) žáků.

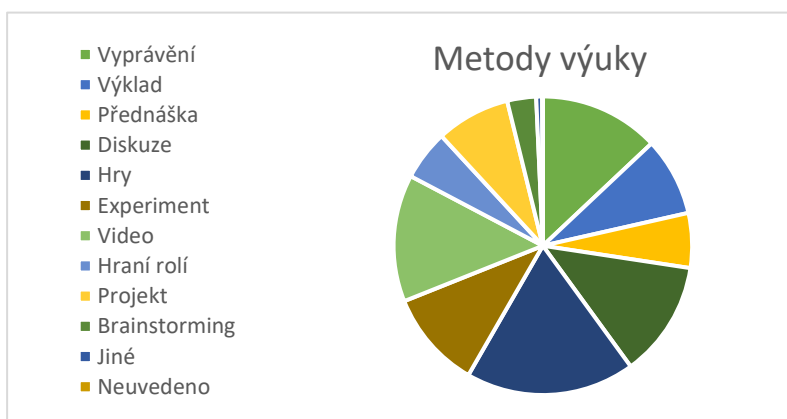
A v poslední šesté podotázce se vyskytoval výrok: Všeobecný přehled učitele/ky by měl být... Nadprůměrný všeobecný přehled by u svého ideálního učitele vyžadovalo 87 (23,58 %) respondentů, s Průměrným všeobecným přehledem učitele by se spokojilo nejvíce 249 (67,48 %) respondentů a 5 (1,36 %) respondentům by u učitele stačil Podprůměrný všeobecný přehled. Odpovědi Nevím se u tohoto výroku vyskytovalo 26 (7,05 %).

	Nadprůměrná	Průměrná	Podprůměrná	Nevím	Neuvedeno
1. Obecná inteligence učitele/ky by měla být:	89	261	4	13	2
2. Znalost předmětu učitele/ky by měla být:	219	145	1	2	2
3. Tvořivost, tvůrčí myšlení učitele/ky by mělo být:	78	263	6	19	3
4. Smysl pro pořádek, odpovědnost učitele/ky by mělo být:	117	203	19	26	4
5. Sebevědomí, sebedůvěra, sebejistota učitele/ky by měla být:	128	205	10	23	3
6. Všeobecný přehled učitele/ky by měl být:	87	249	5	26	2

Tabulka 7: Četnost odpovědí: Kvalita znalosti předmětu, inteligence a všeobecného předmětu učitele

Otázka číslo 14 zjišťovala, jaké metody výuky by měl podle žáků používat ideální učitel. V této otázce mohli respondenti vybírat z možností A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K. V možnosti K mohli respondenti sami vepsat svoji vlastní odpověď. V této otázce žáci mohli vybrat více odpovědí, které byly následně do výsledků všechny zahrnuty, proto je zde celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

Nejvíce 281 (76,15 %) respondentů si jako ideální výukovou metodu ať už v kombinaci nebo samostatně zvolilo výuku formou hry. Na druhém místě pak dominovalo video, které si jako ideální výukovou metodu zvolilo 211 (57,18 %) respondentů. Nejméně 48 (13,01 %) respondentů se přiklonilo k výuce formou brainstormingu. Odpověď Jiné zvolilo 10 (2,71 %) respondentů, mezi nimi byly například tyto odpovědi: trénování na testy, online forma (kahoot), kreativní činnosti nebo prezentování.

Graf 10: Četnost odpovědí: Výukové metody

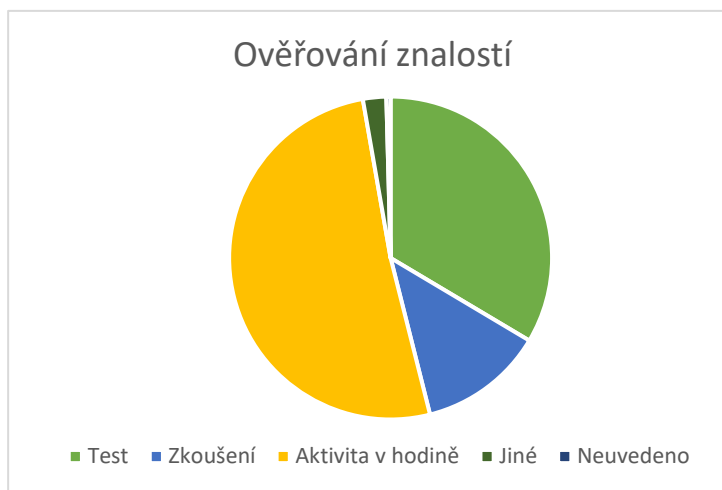
Další výsledky výukových metod z dotazníkového šetření jsou zapsány v níže uvedené tabulce.

Tabulka 8: Četnost odpovědí: Metody výuky

Výukové metody	Respondenti	%
Vyprávění	199	53,93 %
Výklad	130	35,23 %
Přednáška	91	24,66 %
Diskuze	193	52,3 %
Hry	281	76,15 %
Experiment	163	44,17 %
Video	211	57,18 %
Hraní rolí	83	22,49 %
Projekt	123	33,33 %
Brainstorming	48	13,01 %
Jiné	10	2,71 %
Neuvedeno	1	0,27 %

Otázka číslo 15 měla za úkol zjistit, jak by měl podle žáků ideální učitel ověřovat jejich znalosti. Tato otázka byla vytvořena formou A, B, C, D odpovědí, žáci tedy volili z předepsaných výroků nebo mohli v odpovědi D připsat svůj vlastní výrok.

Nejvíce 241 (65,31 %) respondentů by preferovalo ověřování znalostí podle toho, jak jsou žáci aktivní při hodině. Druhý nejvyšší počet 158 (42,82 %) respondentů se přiklonil k možnosti ověřování znalostí pomocí testu. Nejméně 59 (15,99 %) respondentů má v oblíbenosti ověřování znalostí v podobě ústního zkoušení. Možnost Jiné vybralo 11 (2,98 %) respondentů a byly mezi nimi tyto odpovědi: „skupinové práce“ „hra“ „individuální test“ „malé známky, které se dají opravit“ „aktivita žáků v hodině + občasný test“ „nezáleží“ a „ověřovací test, který není na známky, možnost zapsání známky jen při dobrém výsledku“. Žádnou odpověď na tuto otázku neuvedli 2 (0,54 %) respondenti.

Graf 11: Četnost odpovědí: Ověřování znalostí

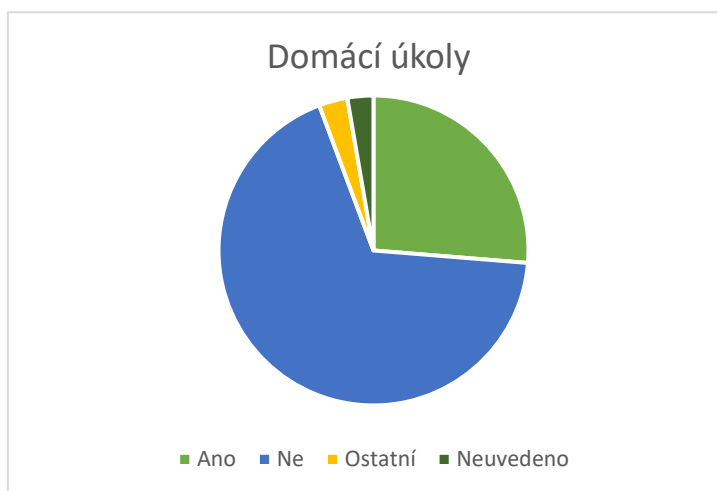
Otázka číslo 16 zjišťovala, jak často by podle žáků měl ideální učitel ověřovat jejich znalosti. Tato otázka byla koncipována formou A, B, C, D, E odpovědí a žáci tedy mohli volit z předepsaných výroků nebo mohli v možnosti E připsat svou vlastní formulaci odpovědi. V této otázce žáci volili i více odpovědí, které jsem do výsledků také zahrнула, proto je zde celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

Nejvíce 121 (32,79 %) respondentů se v této otázce přiklonilo k tomu, aby ideální učitel znalosti žáků ověřoval jednou za 14 dní. Druhá nejčastější odpověď byla, aby ideální učitel ověřoval znalosti žáků jednou týdně, s touto odpovědí se ztotožnilo 113 (30,62 %) respondentů. Nejméně 35 (9,49 %) respondentů by souhlasilo s tím, aby učitel ověřoval znalosti žáků každou hodinu. Odpověď Jiné, kde žáci mohli odpovídat svými slovy využilo 31 respondentů a vyskytovaly se zde nejčastěji tyto odpovědi: „jednou za rok“ „až se doučí látka“ „jak často je to nutné“ „nikdy“ „2x týdně“ a „1x za 2 měsíce“. 7 respondentů na tuto otázku neuvedlo vůbec žádnou odpověď.

Graf 12: Četnost odpovědí: Jak často učitel ověřuje znalosti

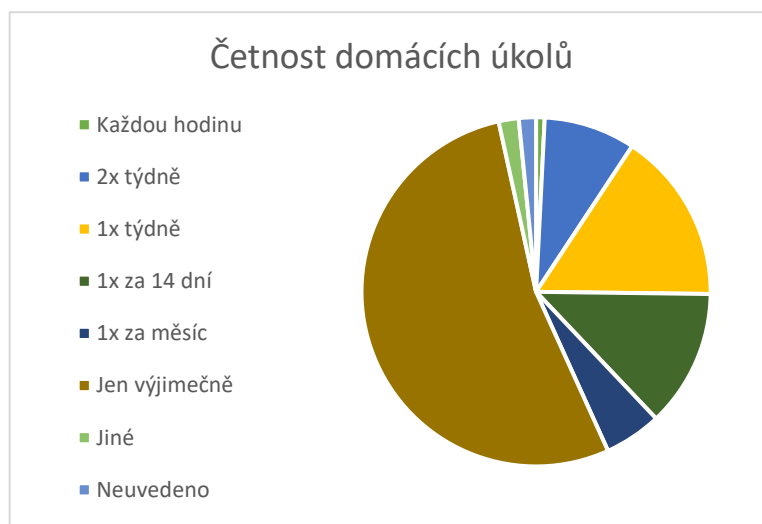
V otázce číslo 17 se žáci měli rozhodnout, zda by jim jejich ideální učitel měl zadávat domácí úkoly. Více 251 (68,02 %) respondentů se shodlo na tom, že by ideální učitel zadávat domácí úkoly žákům neměl. Pouhých 97 (26,29 %) respondentů by chtěli mít učitele, který domácí úkoly zadává. Ačkoliv tato otázka byla učena jen pro možnosti Ano a Ne, někteří žáci 11 (2,98 %) si zde připisovali svoje vlastní odpovědi, které jsem do výsledků také zahrnula pod kategorií ostatní. V této kategorii žáci uváděli nejčastěji tyto odpovědi: „*jak kdy*“, „*dobrovolně*“, „*občas*“ a „*nevím*“. Žádnou odpověď na tuto otázku neuvedlo 7 (1,9 %) respondentů.

Graf 13: Četnost odpovědí: Domácí úkoly

Otázka číslo 18 navazuje na otázku číslo 17 a věnuje se tomu, jak často by měl ideální učitel domácí úkoly zadávat. V této otázce byly žákům opět předloženy odpovědi A, B, C, D, E, F, z kterých mohli vybírat. U této otázky opět žáci vybírali i více možností, které jsem do výsledků také zahrnula, a proto může být celkový počet odpovědí vyšší než počet vysbíraných dotazníků.

Nejvíce respondentů 201 (54,47 %) si myslí, že by měl ideální učitel zadávat domácí úkoly jen výjimečně. Druhý nejvyšší počet 60 (16,26 %) respondentů by souhlasil s tím, aby učitel zadával úkoly 1x týdně. Nejméně respondentům 3 (0,81 %) by vyhovoval vyučující, který zadává domácí úkoly každou hodinu. V této otázce neměli respondenti žádnou možnost na dopsání své vlastní odpovědi, ale přesto ji zde několik 7 (1,9 %) respondentů připsalo, tyto odpovědi jsem také do výsledků zahrnula. Mezi odpověďmi bylo například: „*nikdy*“, „*nedává*“, „*nezáleží, jak je potřeba*“ a „*den před písemkou*“. 6 (1,63) respondentů na tuto otázku neuvedlo žádnou odpověď.

Graf 14: Četnost odpovědí: Jak často učitel zadává domácí úkoly

5.3 Vztah mezi žáky a ideálním učitelem

V této podkapitole popisují data, které jsem získala z třetí části dotazníku. Tato část se zabývá vztahem mezi žáky a ideálním učitelem.

Otázka číslo 19 byla koncipována formou tabulky, kde bylo zapsáno 12 výroků týkajících se toho, jak by měl vypadat vztah mezi žákem a ideálním učitelem. Žáci se v této tabulce měli rozhodnout, zda je pro ně zapsaný výrok Velmi důležitý, Důležitý, Průměrný, Spíše Nedůležitý nebo Nedůležitý. Pro větší přehlednost informací jsem odpovědi v této tabulce syntetizovala. Syntéza těchto odpovědí vypadala následovně: VELMI DŮLEŽITÉ + DŮLEŽITÉ = DŮLEŽITÉ; SPÍŠE NEDŮLEŽITÉ + NEDŮLEŽITÉ = NEDŮLEŽITÉ. Odpověď PRŮMĚRNÉ byla ponechána stejná.

První podotázka zjišťovala, jak je pro žáky důležité, aby ideální učitel dovedl organizovat práci nejen sobě, ale i žákům. Jako Důležité tohle tvrzení shledalo 315 (85,37 %) respondentů. Průměrné bylo tohle tvrzení pro 36 (9,76 %) respondentů a Nedůležitým jej označilo 10 (2,71 %) respondentů. 8 (2,17 %) respondentů na toto tvrzení nevedlo vůbec žádnou odpověď.

Druhá podotázka se ptala, jak je pro žáky důležité, aby ideální učitel dovedl kontrolovat jednotlivce i skupiny. Tento výrok označilo jako Důležitý 276 (74,8 %) respondentů, Nedůležitým ho shledalo 18 (4,88 %) respondentů a Průměrným 68 (18,43 %) respondentů. Na tento výrok 6 (1,63 %) respondentů vůbec neodpovědělo.

Třetí podotázka obsahovala výrok: Jak je důležité, aby učitel poslouchal názory žáků a diskutoval s nimi. Větší část 332 (89,97 %) respondentů shledalo tento výrok jako Důležitý,

Průměrným ho shledalo 24 (6,5 %) respondentů a Nedůležitým pouze 3 (0,81 %) respondenti. Na tento výrok nevedlo žádnou odpověď 10 (2,71 %) respondentů.

Ve čtvrté podotázce se vyskytovalo tvrzení: Jak je pro tebe důležité, aby učitel měl smysl pro humor. Tento výrok jako Důležitý označilo 307 (83,2 %) respondentů, jako Průměrný ho označilo 49 (13,28 %) respondentů a Nedůležitým ho shledalo pouze 5 (1,36 %) respondentů. Žádnou dopověď na tuto podotázku neoznačilo 8 (2,17 %) respondentů.

Pátá podotázka zjišťovala, jak je pro žáky důležité, aby ideální učitel zkoušel objektivně. Toto tvrzení jako Důležité shledalo 187 (50,68 %) respondentů, jako Průměrné jej označilo 121 (32,79 %) respondentů a za Nedůležité jej považuje 42 (11,38 %) respondentů. 18 (4,88 %) respondentů pro tento výrok nevolilo vůbec žádnou odpověď.

Šestá podotázka obsahovala výrok: Jak je pro tebe důležité, aby učitel chválil a povzbuzoval své žáky. Toto tvrzení považovalo za Důležité 313 (84,82 %) respondentů, Průměrným tento výrok shledalo 37 (10,03 %) respondentů a jako Nedůležitý ho označilo 10 (2,71 %) respondentů. 9 (2,44 %) respondentů na tento výrok nevedlo vůbec žádnou odpověď.

Sedmá podotázka se ptala, jak je pro žáky důležité, aby si ideální učitel poradil s žáky, kteří v hodině vyrušují. Tento výrok označilo 285 (77,23 %) respondentů jako Důležitý, 58 (15,72 %) respondentů jej označilo Průměrným a 18 (4,88 %) respondentů jej shledalo Nedůležitým. Na tento výrok 8 (2,17 %) respondentů vůbec neodpovědělo.

V osmé podotázce se vyskytoval výrok: Jak je pro tebe důležité, aby ideální učitel žáky nezesměšňoval. Důležitým tento výrok shledalo 312 (84,55 %) respondentů, pro 32 (8,67 %) respondentů bylo toto tvrzení Průměrně důležité a 18 (4,88 %) respondentů tento výrok považuje za Nedůležitý. 7 (1,9 %) respondentů nevybralo vůbec žádnou z odpovědí.

Devátá podotázka zjišťovala, jak je pro žáky důležité, aby byl ideální učitel přísný, ale kamarádský. Tento výrok označilo jako Důležitý 257 (69,65 %) respondentů, pro 83 (22,49 %) respondentů byl tento výrok Průměrný a 18 (4,88 %) respondentů jej označilo za Nedůležitý. 10 (2,71 %) respondentů pro tento výrok neoznačilo vůbec žádnou odpověď.

Desátá podotázka obsahovala výrok: Jak je pro tebe důležité, aby ideální učitel uměl poradit v nouzi a měl důvěru žáků. Tento výrok Důležitým shledalo 323 (87,53 %) respondentů, jako Průměrně důležité ho označilo 29 (7,86 %) respondentů a Nedůležitým byl označen 7 (1,9 %) respondenty. Na tento výrok 10 (2,71 %) respondentů nevedlo žádnou odpověď.

V jedenácté podotázce byl zapsán výrok: Jak je pro tebe důležité, aby se ideální učitel o své žáky zajímal. Tento výrok označilo jako Důležité 288 (78,05 %) respondentů, pro 53 (14,36 %) respondentů bylo toto tvrzení Průměrné a 19 (5,15 %) respondentů jej shledalo Nedůležitým. 9 (2,44 %) respondentů pro tento výrok nevybralo žádnou z odpovědí.

Poslední dvanáctá podotázka se ptala, jak je pro žáky důležité, aby je učitel spravedlivě hodnotil. Většina 335 (90,79 %) respondentů se shodla na tom, že je pro ně toto tvrzení Důležité, Průměrným ho shledalo 18 (4,88 %) respondentů a malá část 9 (2,44 %) respondentů jej označila jako tvrzení Nedůležité. U tohoto výroku 7 (1,9 %) respondentů nevedlo vůbec žádnou odpověď.

V tabulce níže jsou uvedeny četnosti u všech odpovědí respondentů ještě předtím, než jsem je syntetizovala.

Tabulka 9: Četnost odpovědí: Vztah učitele a žáka

	Velmi důležité	Důležité	Průměrné	Spíše nedůležité	Nedůležité	Neuvedeno
1. Dovedl/a organizovat práci sobě i žákům.	163	152	36	5	5	8
2. Dovedl řídit a kontrolovat jednotlivce a skupiny.	116	160	68	12	6	6
3. Poslouchal názory žáků a diskutoval s nimi.	223	109	24	2	1	10
4. Měl smysl pro humor	198	109	49	4	1	8
5. Zkoušel objektivně.	64	123	121	22	20	18
6. Chválil a povzbuzoval své žáky.	195	118	37	5	5	9
7. Si poradil s žáky, kteří vyrušují v hodině	159	126	58	8	10	8
8. Nezesměšňoval žáky.	247	65	32	7	11	7
9. Byl přísný, ale kamarádský.	100	157	83	9	9	10
10. Uměl poradit v nouzi a měl důvěru žáků	216	107	29	1	6	10
11. Se o své žáky zajímal.	137	151	53	12	7	9
12. Spravedlivě hodnotil	279	56	18	3	6	7

5.4 Můj ideální učitel

V této podkapitole budu popisovat výpovědi respondentů, které jsem získala z poslední otevřené otázky dotazníku. V této otázce jsem se respondentů zeptala, jaký by měl být jejich

ideální učitel. Pro větší přehlednost jsem si odpovědi žáků rozčlenila do kategorií podle výzkumných cílů: Osobnost ideálního učitele, Pedagogické dovednosti a Vztah mezi žákem a ideálním učitelem.

Osobnost ideálního učitele

V této kategorii se žáci samotnými osobnostními rysy příliš nezabývali. Předpokládám, že je to, proto že na tyto otázky už odpověděli v předešlých částech mého dotazníku. Pokud už se zde nějaký komentář ohledně vzhledu objevil, týkalo se to spíš toho, že jim na vzhledu, postavě, věku či pohlaví nezáleží, a že jsou mnohem důležitější jiné věci. *„Popravdě mi nezáleží na vzhledu, ohledně kterého byly otázky na 1. straně. Například řešit jeho postavu mi přijde vážně hloupé.“* *„Nezáleží na tom, jestli to bude muž nebo žena, každý se hodí na něco jiného. Jeho postava záleží na něm/ní. Měla by s ním být sranda a měl by něco naučit. Nebýt až tak moc přísný.“* *„Je mi jedno, jestli je to žena nebo muž, je mi také jedno jak vypadají. Učitel/ka by měl/a být vzdělaný/á. Měl by mluvit středně rychle. Měl by mít humor, ale být i přísný na zlobivé děti. A hlavně by měl být spravedlivý.“*

Některým žákům na vzhledu nezáleželo víceméně, ale spojovali ho například s tím, jak na ně působí nebo jaký z něj potom mají pocit. *„Je mi celkem jedno, jak bude vypadat, spíše silnější, dle mého mají nejlepší smysl pro humor.“* *„Na vzhledu či pohlaví u ideálního učitele nezáleží. Učitel by neměl být moc starý. Neměl by působit na žáky nepřátelsky a zle.“* *„Je mi celkem jedno vzhled, ale slušné oblečení. Přísný, ale kamarádský. Měl by být kreativní“* *„Měl/a by vypadat tak, aby nevystrašil/a žáky.“* *„Na vzhledu asi vyloženě nezáleží, ale měl by působit alespoň trochu příjemně, nechci se hned leknout. Víc mi ale jde o povahu, o to aby to byl milý, hodný a spravedlivý člověk. Ke vzhledu bych možná řekla jen někdo mladě působící a učitelky by mohly používat makeup.“*

Někteří žáci se také zmiňovali, že by raději chtěli mladšího vyučujícího, aby jim lépe rozuměl a uměl je při vyučování zaujmout. *„Chtěl bych učitele, který by mě naučil, co potřebuju vědět, ale aby také si se mnou povídal, takový mladší (25-30), kamarádský, atd.“* *„Byl by mladý/mladá protože mladší učitelé mají dnes mnohem zajímavější hodiny.“* *„Můj ideální učitel by měl být mladý, plný energie, ne vyhořelý.“* *„Mladý, šikovný, všímavý, obětavý, zajímavý, humorný, aby měl trošku styl, kamarádský.“*

Dalším kritériem, které žáci v popisu ideálního učitele hodnotili, byli jeho vlastnosti. Vlastnostmi jsem se již zabývala v otázce číslo 10, odpovědi v těchto dvou otázkách byly velmi podobné. Žáci si přejí hodného, milého, spravedlivého učitele, který jim rád pomůže,

je veselý, kamarádský, ale občas i přísný a pro žáky je přirozenou autoritou. „*Hodný, spravedlivý, veselý, rád pomůže.*“ „*Hodná, kamarádská, rázná, spolehlivá. Aby žákům předávala látku s radostí. Aby žáky povzbuzovala. A když by měla špatnou náladu tak aby to aspoň trochu zakryla (nebo se o to aspoň snažila).*“ „*Učitelka by měla být hodná, ale měla by mít autoritu. Měla by umět pomoci v každé situaci. Měla by být přátelská.*“ „*Měl by být zábavný a kamarádský, ale zároveň by jsme z něho měli mít respekt.*“ „*Hodný, ale aby si uměl poradit s žáky, kteří zlobí, aby byl aj přísný bo to je důležitý.*“

Velmi podstatnou vlastností bylo pro žáky také učitelovo sebevědomí a smysl pro humor. „*Chtěla bych mít takovou učitelku, která umí rozesmát žáky.*“ „*A ještě mít smysl pro humor, protože většina učitelů v této době ho nemá a někdy všechno berou moc vážně.*“ „*Měl by být sebejistý, milý, přísný, ale i kamarádský.*“ „*Měl by být sebevědomý, ale ne namyšlený.*“

A v neposlední řadě bych zde ještě chtěla vyzdvihnout inteligenci, která byla žáky také několikrát zmíněna spolu s vysokoškolským vzděláním, které je pro respondenty mého dotazníkového šetření u jejich ideálního učitele nejpožadovanějším vzděláním, což je již zřejmé z předchozích výsledků dotazníkového šetření a tato otevřená odpověď je nadále potvrzuje. „*Vysokoškolsky vzdělaný, měl by znát daný předmět, který vyučuje.*“ „*Středně vysoký, normální postavy, spravedlivý, inteligentní, dostatečně přísný, aby si uměl poradit s věcmi, smysl pro humor a věděl co je $E = mc^2$.*“ „*Ideální učitel by měl být nadaný, inteligentní a příjemný, nedělat si ze žáků srandu a poradit žákům.*“

Pro shrnutí této osobnostní části jsem vybrala výroky od tří respondentů, které by měly být základem pro každého dobrého učitele: „*Měl by mít selský rozum.*“ „*Můj ideální učitel by měl být hlavně sám sebou.*“ „*Ideální učitel by měl mít život pohromadě.*“

Pedagogické dovednosti ideálního učitele

V kategorii pedagogické dovednosti žáci popisovali především vyučujícího, který učí zábavnou formou a používá více metod výuky, které jsou moderní, interaktivní a pro žáky dostatečně atraktivní např. hry, videa, dokumentární filmy a další. „*Měl by umět zábavně učit, abych se v hodině nenudila a bavila mě.*“ „*Mít smysl pro humor a vést hodinu zajímavě, formou her a jiných aktivit*“ „*Bude se snažit, aby učení bylo alespoň trochu zábavné, dělat v hodině experimenty a něco zajímavého, aby si to žáci lépe zapamatovali..*“ „*Měl by využívat více výukových metod a zajímat se o své žáky, kteří mu důvěřují.*“

Dalším důležitým aspektem byla pro žáky učitelova znalost předmětu, u které požadovali, aby ji měl velmi dobrou, byl schopen žákům odpovídat na otázky a také jim mohl poskytnout

zajímavosti, které jsou nad rámec výuky, a které se jinde nedozví. „Umět předat ty informace, které má z předmětu, který ho baví. Mělo by ho bavit i učení samotné. Mohl by nám říkat zajímavosti, které se jinde nedozvíme. Měl by umět zaujmout. Být v něčem originální oproti ostatním učitelům.“ „Měl by mít o svém předmětu velmi dobré znalosti a měl by být schopen žákům odpovídat na otázky, vyslechnout jejich názory a objektivně zhodnotit.“ „Důležité je aby měl znalosti ze svého oboru a hlavně je uměl předat.“

Do pedagogických dovedností učitele velmi často zahrnujeme i to, jakým způsobem a jak často učitel ověřuje znalosti žáků. V tomto ohledu měli žáci téměř jasno. Většina žáků se shodovala na tom, že by chtěli méně zkoušení či testů, které by byly nahrazeny známkováním za aktivitu v hodině. K testům měli připomínky, které zahrnovali to, jak by měli testy vypadat např. online formou anebo to, že by je měl učitel hlásit dopředu. „Ideální učitel zkouší žáky na známky a testuje jejich vědomosti i na papíru i online (wordwall, kahoot,...)“ „Neměla by moc často dávat testy a prověrky, měla by hodnotit hlavně podle aktivity v hodině.“ „Měl by dobře vysvětlit látku, měl by říkat dopředu písemku.“

S ověřováním znalostí také velmi úzce souvisí známkování, u kterého se žáci jednohlasně shodli, že by mělo být spravedlivé, ale ne příliš přísné. „Měl by být spravedlivý, ale mohl by někdy přimhouřit oko.“ „Rozhodně by měl známkovat spravedlivě.“ „Moc nehrotil známky, lehčí testy a když někdo chybí delší dobu, tak si to napíše jindy.“

Stále, ale nejdůležitějším kritériem pro žáky bylo to, jak je učitel schopný látku vysvětlit, aby ji všichni pochopili a pokud by ji žáci nepochopili, zda je ochotný se k dané látce vrátit a vysvětlit ji znovu. „Ideální učitel by měl umět naučit své žáky látku tak, aby to všichni žáci pochopili. Pokud by látku nějaký žák nepochopil, měl by mu nabídnout pomoc a snažit se mu to vysvětlit.“ „Můj ideální učitel by měl dokázat vysvětlit a naučit svůj předmět.“ „Aby uměl vysvětlit látku minimálně 2 způsoby.“ „Měl by umět poradit každému žákovi.“

Pro shrnutí této části týkající se pedagogických dovedností učitele jsem vybrala výrok jednoho respondenta, který se ovšem vyskytoval v různých podobách a zněních i u jiných respondentů, tento požadavek velice úzce souvisí s již zmíněnou znalostí předmětu. Výrok zní: „Hlavně ať ví, o čem mluví.“

Vztah mezi žáky a ideálním učitelem

V poslední kategorii této kapitoly se budu zabývat tím, jak žáci v otevřené otázce dotazníkového šetření popsali to, jak by měl vypadat ideální vztah mezi žáky a učitelem.

Toto téma se ukázalo pro žáky ze všech kategorií, které byly zkoumány nejdůležitější, neboť zde bylo žáky nejvíce zdůrazňováno.

U vztahu učitele a žáka by si žáci přáli, aby byl spíše kamarádský, ale zároveň aby v něm bylo spoustu vzájemného respektu a důvěry. Chtěli by v učiteli najít pomocnou ruku, která je přidrží, když budou ve svízelné situaci. *„Můj ideální učitel by měl být kamarádský, být upřímný ke svým žákům. Měl by umět pomoci a žáci by měli mít k němu důvěru.“* *„Měl by mít smysl pro humor, měl by respektovat žáky a mít s nimi vzájemnou úctu.“* *„Chtěla bych aby to byl někdo za kým se nebojím přijít požádat o pomoc, u někoho u koho můžu mít jistotu, že mi rád pomůže.“*

Dále s tím, jaké má učitel vztahy se žáky úzce souvisí jeho schopnost empatie, o které se žáci zmiňovali již v otázce číslo 10, která se týkala učitelových vlastností. Žáci by chtěli učitele, který by se do nich dokázal vcítit, aby jim mohl pomoci nebo jim alespoň dostatečně naslouchal. *„Měl by se umět aspoň trochu vcítit do žáků, popřípadě jim pomohl.“* *„Učitel či učitelka by měla mít smysl pro humor. Určitě vyslechnout své žáky, měli by v něm mít oporu. Je velmi důležité mít dobré vztahy s žáky, protože se potom žák do školy těší a baví ho/ji se vzdělávat.“* *„Aby uměl naslouchat, aby nás dokázal chápat, aby byl všímavý, aby nechtěl abych chodila k tabuli.“*

Mnoho žáků se shodovalo na tom, že by si měl učitel svých žáků všimnout a měl by se o ně zajímat a povídat si s nimi, pokud bude mít pocit, že mají nějaký problém. Měl by se s nimi bavit nejen o škole, ale reflektovat situaci i v mimoškolním prostředí. *„Aby si všiml žáků a aby si s náma povídal o problémech.“* *„Měl by mít zájem o své žáky a snažit se, aby mu důvěřovali. Měli by v něm najít důvěru. Určitě by musel umět své žáky srovnat a ztláčit.“* *„Bavil se s náma i o normálním životě. Dobře komunikoval s žáky. Řešil problémy s žáky. Zajímal se o žáky.“*

Spousta žáků se už nejspíš setkala s učitelem, ze kterého měla respekt, který není zcela přirozený a přechází spíše do podoby strachu, neboť se zde velmi často vyskytovala prosba, ve které žáci apelovali na to, aby je vyučující zbytečně nestresoval, nezesměšňoval nebo se jim jinak zákeřně nemstil. *„Aby se ho žáci nebáli na cokoli zeptat, popřípadě aby kdyby byl žák v nouzi, mohl požádat o pomoc. Neurázlivý, aby se žákům nemstil.“* *„Nezesměšňovat žáky a komentovat jejich mentalitu. Nebýt z žáků otrávená. Nemít oblíbence. Nečekat od žáka kterému něco jde furt to nejlepší a pak komentovat, že zklamal toho učitele.“* *„Jednoduše asi aby ty žáky podporoval, respektoval a měl typ výuky aby se ho žáci neměli důvod bát nebo mít stres z jeho/jejich hodin.“*

Velmi důležitým faktorem ve školském prostředí je třídní klima, na které má vliv také učitel, a proto je velmi důležité, aby si uměl poradit s problémy v třídním kolektivu. *„Mít schopnost řešit a vyjednat problém mezi kolektivem. Za mě by se měl ideální učitel mezi žáky chovat přirozeně a nedělat ze sebe vládce celého světa. A samozřejmě žáky do ničeho na sílu netlačit, je to mé rozhodnutí, jestli něco chci nebo ne! Ale zase mít nastavené hranice a umět i napomenout. Celkově ať se s ním žáci cítí v pohodě, a ne ve stresu.“*

Pro zpestření a zpříjemnění školního roku udělá téměř všem žákům radost nějaký společný výlet, který je pro ně také možnou příležitostí poznat svého učitele i v jiném prostředí než ve škole. *„Mohl by také podnikat zábavné akce (kino, ZOO,...) a naučné akce (muzeum, exkurze,...). Pokud by věděl, že žáci měli náročný den, mohl by jim dát volno nebo alespoň nedávat těžké práce.“* *„Mladý, aby si s námi rozuměl. Dělal hodně třídních výletů.“*

K vzájemnému respektu, který už zde zmíněný byl patří také respektování toho, jak se žáci oblékají, co nosí za účes nebo co mají rádi. Pro žáky je velmi důležité, aby je učitel na základě jejich vzhledu hned neodsoudil, aniž by poznal jejich skutečné schopnosti. *„Mít důvěru žáků, nestresovat žáky, pouštět žáky v hodině na toaletu, nesoudit žáky podle toho jak vypadají nebo co mají rádi.“* *„Měl by si s žáky rozumět a dokázat jim pomoci. Neměl by žáky soudit podle toho jak vypadají.“*

Pro shrnutí této kategorie týkající se vztahu žáka a učitele jsem vybrala výrok od jednoho respondenta, který vyzdvihoval především důvěru. Důvěra byla velmi důležitým bodem pro mnoho respondentů, kteří ji ovšem každý podávali v trochu jiné formě, podstata, ale zůstává stejná: *„Můj ideální učitel by věřil ve své žáky, pomáhal jim uvěřit, že když budou chtít uspět tak uspějí.“*

6 DISKUZE

V předešlé kapitole jsem se zabývala výsledky mého dotazníkového šetření, podle kterého jsem se snažila zjistit jaký by měl být ideální učitel žáků základní školy. Výsledky jsem rozdělila podle mnou stanovených výzkumných cílů do kategorií, které se týkaly toho, jakou by měl mít učitel osobnost a fyzické vlastnosti, jaké pedagogická dovednosti by měl ovládat, a jaký vztah k žákům by měl utvořit. Tyto výsledky zde budou popsány podle stejných kategorií, ve kterých byly stanoveny v rámci cílů, aby vzájemně korespondovaly.

Osobnost ideálního učitele

V rámci kategorie osobnosti ideálního učitele jsem se žáků také ptala na to, zda by chtěli jako vyučujícího spíše muže nebo ženu. Tady se valná většina žáků shodla na tom, že na pohlaví učitele vůbec nezáleží. Toto tvrzení se shoduje i s výzkumem Grombířové (2008). Na rozdíl od pohlaví se věk učitele pro žáky ukázal, jako dost podstatné kritérium, kde určitou odpověď měli skoro všichni žáci, jen zhruba 5 % na věku učitele nezáleželo. Nejvíce preferovaným věkem ideálního učitele byl pro žáky věk kolem 30 let, což bylo také následně doplněno i v otevřených odpovědích z poslední otázky dotazníku. „*Chtěl bych učitele, který by mě naučil, co potřebuju vědět, ale aby také si semnou povídal, takový mladší (25-30), kamarádský atd.*“ Žáci zde velmi často uváděli, že mladší učitel by jim byl blíže, lépe by jim rozuměl a také by s nimi podnikal více školních výletů a měl interaktivnější výuku. Pro vzhled ideálního učitele žáci nejčastěji volili střední výšku a postavu spíše útlejší, jak u učitele muže, tak u učitelky ženy. V některých případech, pokud se jednalo o preferenci vyučujícího druhého pohlaví také žáci v otevřené odpovědi doplnili, že by měl být učitel hezký a mít svaly. „*Vysoký, namakaný, hnědé vlasy.*“ „*Hezká, mladá, sexy, hlavně ne zrzka.*“ Jak zmiňují Čáp a Mareš (2001), v pubescentním věku žáci pohlavně dospívají, začínají tedy více inklinovat k erotickým zájmům, což vede ke zvýšenému zájmu o druhé pohlaví a o jeho zevnějšek. Jiné požadavky týkající se vzhledu ideálního učitele žáci neměli, konstatovali jen, že by měl vypadat alespoň trochu reprezentativně. „*Měl/a by vypadat tak, aby nevystrašil/a žáky.*“ „*Na vzhledu asi vyloženě nezáleží, ale měl by působit alespoň trochu příjemně, nechci se hned leknout.*“ O tom, že by měl být vyučující vhodně upravený se zmiňuje i J. Kořa (2003). Nejvíce vyzdvihovanými osobnostními vlastnostmi bylo převážně to, aby byl učitel hodný, milý, spravedlivý a upřímný. Tyto vlastnosti také preferovali žáci 8. a 9. ročníků ve výzkumu u Grombířové (2008). Pro žáky v mém výzkumu byla dále velmi důležitá tolerance a pochopení. Žáci také psali o tom, že by chtěli vtipného

učitele, aby s ním byla ve vyučování zábava a uměl je rozesmát. „*Chtěla bych mít takovou učitelku, která umí rozesmát žáky.*“

Pedagogické dovednosti ideálního učitele

Způsob, jakým se učitel připravuje na výuku a jakým výuku vede byl pro respondenty mého výzkumu mnohem důležitější než kritéria osobnosti nebo fyzických vlastností učitele. Podle výsledků výzkumu by měla být učitelovou hlavní předností kreativita a tvůrčí myšlení, kterým by oživil hodiny a také by měl znát spoustu zajímavostí, které by mohl předat žákům nad rámec předmětu. „*Mohl by nám říkat zajímavosti, které se jinde nedozvíme. Měl by umět zaujmout. Být v něčem originální oproti ostatním učitelům.*“ Podstatnější, ale než znát zajímavosti z předmětu pro žáky bylo to, aby učitel velmi dobře rozuměl tomu, co učí a aby uměl své znalosti předat dál, co nejsrozumitelnější formou. „*Umět předat ty informace, které má z předmětu, který ho baví.*“ „*Důležité je aby měl znalosti ze svého oboru a hlavně je uměl předat.*“ Jako velmi důležité téma se pro žáky ukázalo to, jakými metodami učitel vyučuje. Tady žáci požadovali, aby jejich ideální učitel používal více výukových metod a aby tyto metody byly zábavné a moderní. Tady souhlasí i Holeček (2015), že úspěšný učitel musí umět efektivně pracovat s internetem a kreativně vytvářet digitální učební materiály. Podstatnou součástí pedagogických dovedností ideálního učitele je to, jakým způsobem a jak často ověřuje znalosti žáků. V tomto ohledu se žáci shodovali na tom, že by učitel neměl zkoušet či zadávat písemné testy příliš často, lepší variantou by pro ně bylo průběžné hodnocení, které by učitel čerpal z žákovy aktivity v hodině. Pokud by se mělo jednat o písemný test, požadovali by žáci po učiteli, aby jim předem ohlásil, kdy test budou psát a na co se mají připravit. O tomto požadavku se zmiňují i Kolář a Šikulová (2009) ve své knize o hodnocení žáků, kde apelují na to, že by měli žáci vždy vědět, jaká je k dané konkrétní učební látce formulována cílová forma. Na domácích úkolech, které uzavírali část pedagogických dovedností se žáci většinou shodli, že by je ideální učitel zadávat neměl a pokud by bylo potřeba, tak jedině výjimečně například pro uzavření látky nebo zopakování před testem či ústním zkoušením.

Ideální vztah mezi žáky a učitelem

Kategorie vztahu učitele a žáka vyplynula z mého výzkumu pro mé respondenty, jako nejdůležitější. Usuzuji tak dle poslední dvacáté otázky, ve které právě vztahu s učitelem věnovali největší pozornost a přisuzovali ji velkou moc, jakožto činiteli pohody ve školním prostředí a radosti z vyučování. Čapek (2010) hovoří o klimatu třídy, kdy konstatuje, že nemůže být dobré klima bez součinnosti jeho spolutvůrců a učitel má na něj velmi významný

vliv. Pro žáky je důležité, aby byl jejich vyučující spíše přátelský, a aby u něj mohli nalézt pomoc v případné nouzi, ve které by se mohli ocitnout. Čapek (2010) také podtrhuje to, že by se učitel ke svým žákům neměl chovat, jako nadřizený, ale měl by být spíše vstřícný a dodávat jim více pozitivních podnětů. Žáci by také chtěli empatického učitele, který by pro ně měl pochopení, naslouchal jim, všímal si jich a dokázal odhalit a poradit s problémem, s kterým žák zrovna zápasí. S tímto tvrzením se shodoval i výzkum Tománkové (2008), naopak výzkum Grombířové (2008) s tímto tvrzením nekorespondoval, tady žáci učitele, jako partnera neberou a nesvěřili by mu tolik důvěry, aby jim pomohl v těžké situaci. Pro žáky důležitou zásadou je to, aby je učitel nezesměšňoval a nesoudil je podle toho, jak vypadají nebo jak se oblékají. „*Měl by si s žáky rozumět a dokázat jim pomoci. Neměl by žáky soudit podle toho jak vypadají.*“ Velmi zajímavým poznatkem byl výrok jednoho respondenta, který zmiňoval to, že by učitel neměl očekávat od nadaných žáků stále perfektní výkony a následně být zklamaný, když se jim nějaký test nepovede. „*Nečekat od žáka kterému něco jde furt to nejlepší a pak komentovat, že zklamal toho učitele.*“ Takové vytváření obrazu o úspěšném a neúspěšném žákovi a učitelově následném očekávání je podle Koláře a Šikulové (2009) běžným jevem, zde je, ale potřeba dodat, že tento jev nevzniká jen na základě výkonu či toho jaký žák je, ale je to složitý konstrukt tvořený celou řadou dalších činitelů. Otázka, do jaké míry učitele tento jev zvaný percepce ovlivňuje by mohla být námětem pro další výzkumná šetření.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zaměřila na to, jaký by měl být ideální učitel pohledem žáků 8. a 9. třídy základní školy. Ideál učitele jsem ve svém výzkumu hodnotila ze tří hledisek, které na žáky působí a to z hlediska osobnosti, pedagogických dovedností a vztahu učitele a žáka.

V teoretické části jsem se věnovala tomu, jak osobnost, pedagogické dovednosti a vztah mezi učitelem a žákem popisují autoři v odborné literatuře. Z hlediska osobnosti jsem vymezila několik typů, dle kterých autoři učitele popisují a hodnotí. V druhé kapitole o pedagogických dovednostech jsem jmenovala několik z nich, které by měl učitel mít. Také zde jsem se věnovala typologii učitele, a to z hlediska jeho způsobu výuky a přípravy do hodiny. Na závěr této kapitoly jsem popsala, jakou roli ve výuce má učitel, a jakou roli hraje při známkování. V poslední části jsem popsala, jak probíhá interakce mezi žákem a učitelem a jaký má učitel vliv na třídní klima.

Ve vlastním výzkumu, který jsem realizovala za pomoci dotazníkového šetření jsem získala informace od žáků, o tom, jak vidí svého ideálního učitele, které jsem následně mohla porovnat s tím, jaké požadavky jsou na učitele vykreslovány v odborné literatuře. Zjistila jsem, že některé z požadavků žáků se od odborné literatury příliš neliší. Například z hlediska vlastností byl učitel žáky popsán jako člověk, který je hodný, milý, upřímný, chytrý, tolerantní a má smysl pro humor. Z hlediska pedagogických dovedností docházelo také velmi často ke shodě s odbornou literaturou, učitel by měl i podle žáků dobře ovládat svůj předmět a měl by ho umět dobře vysvětlit svým posluchačům. Ze vztahové roviny žáka a učitele jsem vyzorovala oproti předešlým výzkumům, velký zájem o tuto oblast a výrazný apel na to, aby byl učitel spíše kamarád, který pomůže v nouzi.

Ačkoliv se některé nároky mých respondentů shodují s odbornými texty, chtěla bych zde na závěr své práce předložit, jaký by měl tedy podle těchto žáků být ideální učitel, nebo se mu alespoň blížit. Z výzkumu, který jsem provedla jsem zjistila, že mým respondentům nezáleží, na tom, zda je učitel muž nebo žena, více jim záleží na tom, aby byl mladý, kolem 30 let, postavou by měl být muž učitel i žena učitelka spíše útlejší, ačkoliv se našly výjimky, pro které by byl sympatičtější učitel korpulentní postavy. Zdravotní stav učitele může podle žáků čítat i nějaké nedostatky, které mu nebudou bránit v jeho práci. Povahou by měl být hodný, ale někdy i přísný, hlavně tolerantní, upřímný a vtipný. Vtip a smysl pro humor by podle mých respondentů neměly postrádat ani učitelovy vyučovací hodiny, do kterých by učitel přinášel stále nové způsoby, jak žáky zaujmout. Tyto způsoby by mohly obsahovat

například různorodost zábavných vyučovacích metod (video, hry, prezentace) nebo učitelova schopnost pracovat s internetem a interaktivní tabulí. Také testy by neměly postrádat originalitu. Převážně by ale žáci chtěli známkování formou aktivity v hodině. Domácí úlohy ideální učitel podle mých respondentů spíše nezařazuje, a když tak jen výjimečně, například před prověrkou nebo po uzavření látky. Vztah učitele a žáka se ukázal být pro mé respondenty tím nejzajímavějším tématem, neboť jej nejvíce vyzdvihovali a popisovali v poslední otevřené otázce, ve které jim nebyly předsunuty žádné šablony odpovědí. Je tedy důležité, aby byl učitel spíše kamarád, který je empatický a všímavý vůči žákům a dokázal jim pomoci v řešení obtížných situací. Zajímavostí bylo to, že by žáci rádi viděli svého učitele, jako někoho, komu můžou věřit natolik, že se mu svěří i s problémy, které řeší mimo školní prostředí. Takový učitel by měl pak u žáků přirozený respekt, a nemusel by si ho vydobývat ponižováním nebo zesměšňováním žáků, což uváděli, jako velmi častý důvod stresu, strachu a nechuti chodit do školy.

V tomto ohledu výrazného zájmu žáka o vztah s učitelem si myslím, že by mohl navázat další výzkum, který by byl hlouběji zaměřen na vztah mezi učitelem a žákem, který by mohl být spíše realizován výzkumem kvalitativního charakteru.

Tato práce by mohla posloužit studentům, kteří se připravují na učitelské povolání a chtěli by vědět, co je momentálně pro žáky u učitele nejžádanější, nebo také pro ředitele základních škol, aby věděli, na jakou oblast u svých svěřenců apelovat a následně podniknout možné kroky pro její zdokonalení.

Úplným závěrem bych chtěla podotknout, že ideální učitel v obecném měřítku nejspíš neexistuje nebo aspoň já jsem ho ve svém výzkumu nenašla. Pro každého žáka je ideální něco jiného a úkolem správného učitele, který by se chtěl ideálu blížit je ke každému žákovi přistupovat individuálně s ohledem na jeho osobnost a jeho potřeby, tak aby dosáhli společně, co nejlepších výsledků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ, 2003. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 80-7178-463-X
- 2) ČAPEK Robert, 2010. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2742-4
- 3) DYTRTOVÁ Radmila a Marie KRHUTOVÁ, 2009. *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2863-6
- 4) FRANCOVÁ Marta, 2013. *Zahájení školní docházky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4463-6
- 5) FRANIOK Petr a Dana KNOTOVÁ, 2008. *Učitel a žák v současné škole*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4752-5
- 6) GAVORA Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6
- 7) GROMBÍŘOVÁ Eliška, 2008. *Ideální učitel očima dětí 1. a 2. stupně ZŠ. Bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita.
- 8) HOLEČEK Václav, 2015. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3704-1
- 9) KOLÁŘ Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ, 2009. *Hodnocení žáků*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2834-6
- 10) KOLÁŘ Zdeněk a Alena VALIŠOVÁ, 2009. *Analýza vyučování*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2857-5
- 11) KYRIACOU Chris, 1996. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-022-7
- 12) LAŠEK Jan, 2001. *Sociálně psychologické klima školních tříd a školy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-088-4
- 13) MACHARA William, 2022. *Body image na středních školách. Bakalářská práce*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati.
- 14) MAŇÁK Josef a Vlastimil ŠVEC, 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-039-5

- 15) MAREŠ Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ, 1989. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-04-21854-7
- 16) NELEŠOVSKÁ Alena, 2005. *Pedagogická komunikace v teorii a v praxi*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0738-1
- 17) RALPH-NEARMAN Christina a Ruth FILIK, 2020. Development and validation of new figural scales for female body dissatisfaction assessment on two dimensions: thin-ideal and muscularity-ideal. BMC Public Health [online]. 20(1) [cit. 2023-04-18]. ISSN 1471-2458. Dostupné z: doi:10.1186/s12889-020-09094-6
- 18) SLAVÍK Jan, 1999. *Hodnocení v současné škole Východiska a nové metody pro praxi*. Praha: Portál. ISBN 8071782629
- 19) TOMÁNKOVÁ Barbora, 2008. *Ideální učitel očima žáků*. Brno: Masarykova univerzita.
- 20) VALIŠOVÁ Alena a Hana KASÍKOVÁ, 2010. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3357-9
- 21) ZORMANOVÁ Lucie, 2012. *Výukové metody v pedagogice*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4100-0

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP Rámcový vzdělávací program

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Eysenckův model temperamentu. Zdroj: Vlastní zpracování.	16
Obrázek 2: Siluety ženských postav	40
Obrázek 3: Siluety mužských postav	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Četnost odpovědí: Věk učitele.....	40
Tabulka 2: Četnost odpovědí: Ideální postava učitelky ženy	41
Tabulka 3: Četnost odpovědí: Ideální postava učitele muže	42
Tabulka 4: Četnost odpovědí: Postoj a chůze učitele	44
Tabulka 5: Četnost odpovědí: Úsměv učitele	48
Tabulka 6: Četnost odpovědí: Kreativita, tvůrčí myšlení, znalost předmětu.....	53
Tabulka 7: Četnost odpovědí: Kvalita znalosti předmětu, inteligence a všeobecného předmětu učitele.....	55
Tabulka 8: Četnost odpovědí: Metody výuky.....	56
Tabulka 9: Četnost odpovědí: Vztah učitele a žáka.....	61

Graf 1: Struktura respondentů podle pohlaví.....	37
Graf 2: Struktura respondentů podle třídy	38
Graf 3: Struktura respondentů podle věku	38
Graf 4: Četnost odpovědí: Pohlaví učitele	39
Graf 5: Četnost odpovědí: Výška učitele	42
Graf 6: Četnost odpovědí: Hlas učitele	46
Graf 7: Četnost odpovědí: Zdravotní stav učitele	47
Graf 8: Četnost odpovědí: Vlastnosti učitele	49
Graf 9: Četnost odpovědí: Vzdělání učitele.....	51
Graf 10: Četnost odpovědí: Výukové metody	55
Graf 11: Četnost odpovědí: Ověřování znalostí	57
Graf 12: Četnost odpovědí: Jak často učitel ověřuje znalosti.....	57
Graf 13: Četnost odpovědí: Domácí úkoly	58
Graf 14: Četnost odpovědí: Jak často učitel zadává domácí úkoly	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den, chtěla bych vás poprosit o vyplnění mnou vytvořeného dotazníku na téma můj ideální učitel. Jsem studentka oboru Sociální pedagogika na zlínské Univerzitě Tomáše Bati. Tento dotazník je určen jako nástroj ke sběru dat pro mou bakalářskou práci s názvem Ideální učitel pohledem žáků základní školy.

Pohlaví: Muž Žena

Věk:

Třída:

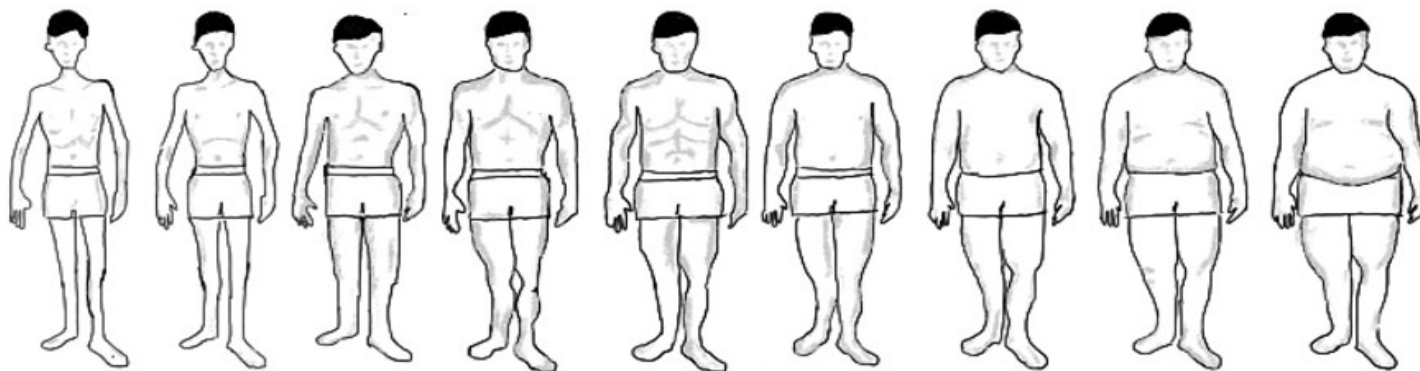
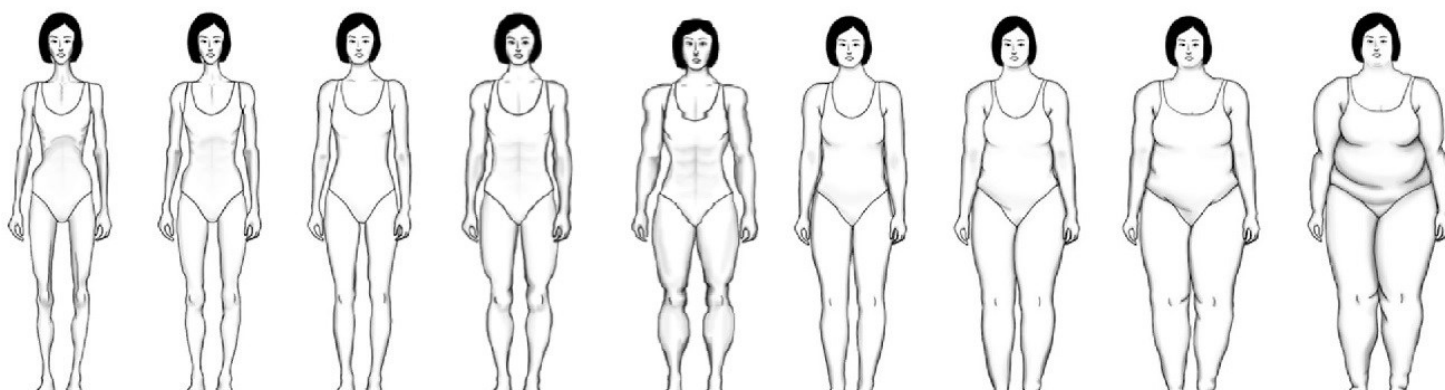
1. Měl by být ideální učitel spíše muž nebo žena?

- a) Muž
- b) Žena
- c) Nezáleží

2. Kolik let by měl/a mít ideální učitel/ka? (Napiš číslovkou na vyznačené místo)

.....

3. Na obrázku je znázorněných 9 siluet postav, zakroužkuj číslo té, která by odpovídala postavě ideálního učitele/ky:

1

2

3

4

5

6

7

8

9

4. Výška učitele/ky:

- a) Vysoký/á
- b) Střední
- c) Malý/á

5. V tabulce jsou zapsány výroky týkající se postoje a chůze ideálního učitele/ky. Zaškrtni odpověď, která pro toto tvrzení platí:

	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím
1. Ideální učitel/ka by měl/a mít vzpřímený sebejistý postoj.					
2. Ideální učitel/ka by měl/a mít ležerní uvolněný postoj.					
3. Ideální učitel/ka by měl/a mít neupravený pokřivený postoj.					
4. Nezáleží mi na tom, jaký má učitel/ka postoj.					
5. Chůze učitele/ky by měla být uvolněná.					
6. Chůze učitele/ky by měla být jistá.					
7. Chůze učitele/ky by měla být nejistá.					
8. Nezáleží mi na tom, jakou má učitel/ka chůzi.					

6. Jaký by měl/a mít ideální učitel/ka hlas?

- a) Silný
- b) Střední
- c) Tichý
- d) Jiné vypiš:

7. Jaké by měl/a mít ideální učitel/ka tempo řeči?

- a) Rychlé
- b) Střední
- c) Pomalé
- d) Jiné vypiš:

8. Jaký by měl být zdravotní stav ideálního učitele/ky?

- a) Zcela zdrav
- b) Lze tolerovat mírné nedostatky
- c) Jiné vypiš:

9. V tabulce jsou zapsány výroky týkající se výrazu tváře ideálního učitele/ky. Zaškrtni odpověď, která pro toto tvrzení platí.

	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
1. Ideální učitel/ka by se měl/a stále usmívat.					
2. Ideální učitel/ka se většinou usmívá, ale někdy může být i zamračený/á.					
3. Ideální učitel/ka se příliš často neusmívá.					
4. Ideální učitel/ka projevuje ve výrazu tváře své upřímné emoce.					
5. Nezáleží mi na tom, jak se učitel/ka tváří.					

10. Jaké vlastnosti by měl/a mít ideální učitel/ka?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Jaké by měl/a mít ideální učitel/ka vzdělání?

- a) Vysokoškolské
- b) Odborné středoškolské s maturitou
- c) Všeobecné středoškolské s maturitou
- d) Odborné bez maturity
- e) Vyučení
- f) Základní
- g) Jiné vypiš:

12. V tabulce jsou zapsány výroky týkající se tvořivosti, všeobecného přehledu a znalosti předmětu ideálního učitele/ky. Zaškrtni odpověď, která pro toto tvrzení nejvíce platí.

	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
1. Učitel/ka by měl/a velmi dobře znát předmět, který učí.					
2. Učitel/ka by měl/a znát zajímavosti týkající se jeho oboru.					
3. Učitel/ka by měl/a být vždy schopen odpovědět na otázky žáků.					

4. Učitel/ka by měl/a mít tvůrčí myšlení.					
5. Učitel/ka by měl/a být kreativní.					
6. Učitel/ka by měl/a mít přehled i v jiných předmětech, které nevyučuje.					
7. Učitel/ka by měl/a umět více cizích jazyků (min. 2).					
8. Učitel/ka by měl/a mít přehled aktuálního dění v ČR.					
9. Učitel/ka by měl/a mít přehled aktuálního dění ve světě.					
10. Nezáleží mi na znalostech učitele/ky.					

13. Zaškrtni nejvíce se hodící odpověď:

	Nadprůměrná	Průměrná	Podprůměrná	Nevím
1. Obecná inteligence učitele/ky by měla být:				
2. Znalost předmětu učitele/ky by měla být:				
3. Tvořivost, tvůrčí myšlení učitele/ky by mělo být:				
4. Smysl pro pořádek, odpovědnost učitele/ky by mělo být:				
5. Sebevědomí, sebedůvěra, sebejistota učitele/ky by měla být:				
6. Všeobecný přehled učitele/ky by měl být:				

14. Jaké metody výuky by měl/a ideální učitel/ka používat? (Zaškrtni jednu nebo více odpovědí)

- a) Vyprávění
- b) Výklad
- c) Přednáška
- d) Diskuze
- e) Hry
- f) Experiment
- g) Video
- h) Hraní rolí
- i) Projekt
- j) Brainstorming
- k) Další:

.....

15. Jak by měl/a ideální učitel/ka ověřovat znalosti žáků?

- a) Test
- b) Zkoušení
- c) Aktivita žáků v hodině
- d) Jiné vypiš:

.....

16. Jak často by měl/a ideální učitel/ka znalosti ověřovat?

- a) Průběžně každou hodinu
- b) 1x týdně
- c) 1x za 2 týdny
- d) 1x za měsíc
- e) Jiné vypiš:

17. Zadává ideální učitel/ka domácí úkoly?

- a) Ano
- b) Ne

18. Jak často zadává ideální učitel/ka domácí úkoly?

- a) Každou hodinu
- b) 2x týdně
- c) 1x týdně
- d) 1x za 2 týdny
- e) 1x za měsíc
- f) Jen výjimečně

19. Jak je pro tebe důležité, aby učitel.... :

	Velmi důležité	Důležité	Průměrné	Spíše nedůležité	Nedůležité
1. Dovedl/a organizovat práci sobě i žákům.					
2. Dovedl řídit a kontrolovat jednotlivce a skupiny.					
3. Poslouchal názory žáků a diskutoval s nimi.					
4. Měl smysl pro humor					
5. Zkoušel objektivně.					
6. Chválil a povzbuzoval své žáky.					
7. Si poradil s žáky, kteří vyrušují v hodině					
8. Nezesměšňoval žáky.					
9. Byl přísný, ale kamarádský.					

10. Uměl poradit v nouzi a měl důvěru žáků					
11. Se o své žáky zajímal.					
12. Spravedlivě hodnotil					

20. Popiš vlastními slovy, jaký by měl být tvůj ideální učitel.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
